

Kooskõlastusringil esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise/mittearvestamise tabel

Nr	Märkuse esitaja	Kooskõlastamise tulemus, märkused ja ettepanekud	Märkuste ja ettepanekute arvestamine ja arvestamata jätmise põhjendus
1	Haridus- ja Teadusministeerium	Eelnõu kooskõlastatud märkusteta.	VÕTAME TEADMISEKS Täname Haridus- ja Teadusministeeriumit eelnõu märkusteta kooskõlastamise eest.
2	Justiits- ja Digiministeerium	Justiits- ja Digiministeerium jättis kooskõlastamata eelnõu § 1 punktis 17 (nüüd § 1 punkt 25) oleva muudatuse ning kooskõlastas ülejäänud eelnõu järgmiste märkustega:	
		„1. Eelnõu § 1 p 17 (MKS § 40 lg 1²) – viidatud eelnõu punkti kohaselt täiendatakse MKS § 40 uue lõikega 1² järgmises sõnastuses: „<i>(1²) Kui seaduslik esindaja, tegevjuht, vara valitseja või käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud tegelikku võimu omav füüsiline isik ei ole tekkinud maksuvõlga põhjustanud käesoleva seaduse §-s 8 nimetatud kohustuste rikkumisega ise, vastutab ta siiski selle maksuvõla eest solidaarselt maksukohustuslasega, kui ta hoidub tahtlikult kõrvale tekkinud maksuvõla tasumisest maksukohustuslase vara arvelt.</i>“ Justiits- ja Digiministeerium ei toeta MKS §-i 40 uut lõiget 1². Juhatuse liikme vastutus on kehtivas õiguses piisavalt reguleeritud ning kehtiva õiguse täiendamist üksnes juriidilise isiku ühe potentsiaalse võlausaldaja (Maksu- ja Tolliameti, edaspidi ka MTA) nõuete kasuks ei ole põhjendatud. Ühinguõiguse revisjonis on kehtivas õiguses sisalduva juhatuse liikme vastutuse regulatsiooni (sh ÄS § 187, 315) kohta märgitud järgmist: „<i>Töörühm leiab, et juhtorgani liikmete õiguste, kohustuste ja vastutuse regulatsioon peaks olemasoleval kujul säilima. Juhtorgani liikme kohustuste nurgakiviks on hoolsus- ja lojaalsuskohustus, mis tagab regulatsiooni paindlikkuse ja piisavad tõlgendusvõimalused iga üksikjuhtumi lahendamisel. Tänaसेks on juhatuse liikme kohustuste sisustamise ja vastutusele võtmise osas tekkinud ulatuslik Riigikohtu praktika, mis on loonud teatava õigusselguse. Töörühm ei näe vajadust regulatsiooni muutmiseks ega täiendamiseks. Töörühm ei poolda ka tekkinud kohtupraktika kodifitseerimist, kuna reeglina taandub juhatuse liikme vastutusele võtmine üksikjuhtumi asjaoludele, millest üldistatud järelduste tegemine on raskendatud või isegi eksitav. [...].</i>“ (vt lk 32). Leiame, et kehtivas õiguses ette nähtud juhatuse hoolsuskohustus on just sellise abstraktsiooni tasemega, mis täidab praktika vajadusi piisava paindlikkusega. Juhatuse liikme isikliku vastutuse võimaliku suurendamisega peab olema väga ettevaatlik, sest see pärsib oluliselt ettevõtlusjulgust ega soodusta majanduse arengut.	MITTEARVESTATUD Rahandusministeeriumi hinnangul juhatuse liikme vastutuse regulatsioon konkreetselt MKS-i kontekstis ei ole piisavas ulatuses reguleeritud, st eksisteerib lünk, mis võib julgustada uusi juhatuse liikmeid mitte tasuma ettevõtte maksuvõlgasid – konkreetselt neid maksuvõlgasid, mida uued juhatuse liikmed ise süüliselt ei põhjustanud ja mis juba olid ettevõttel olemas nende ametisse astumise hetkel. MKS § 8 lõigete 1 ja 2 kohaselt on juhatus kohustatud korraldama ettevõtte kõikide rahaliste ja mitterahaliste kohustuste tähtaegset ja täielikku täitmist. Eelkirjeldatud lünga tõttu võib praktikas aga juhatus olla motiveeritud korraldama üksnes selliste rahaliste ja mitterahaliste kohustuste täitmist, mis tekivad nende ametisoleku ajal, sest nende täitmise tagamise eest kannavad nad vastavalt MKS § 40 lõigetele 1 ja 2 isikliku vastutuse riski. Varasemate maksuvõlgade osas, mida nad ise ei põhjustanud, nad isiklikku riski ei kanna, mistõttu ei ole nad samaväärselt motiveeritud nende tasumist ka korraldama. Tegemist ei ole teoreetilise probleemiga, vaid see selline kaasus on Riigikohtuni välja jõudnud. Lahendis 3-20-1213 kajastatakse olukorda, kus uus juhatuse liige asus ettevõtettest vara välja viima ning seeläbi ohustama olemasolevate maksuvõlgade tasumise perspektiivikut. Vaidluse tulemusel Riigikohus kinnitas, et MKS ei võimalda uut juhatuse liiget panna solidaarselt olemasolevate maksuvõlgade tasumise eest vastutama, sest kehtiv seaduse kohaselt eeldab solidaarne vastutus seda, et juhatuse liige ise põhjustas süüalise käitumisega maksuvõla. Antud juhul oli aga maksuvõlg juba ametisse astudes olemas ja põhjusliku seose eeldus jäi täitmata. Riigikohus ütles kõnealuse olukorra kohta järgmist (rõhutus meiepoolne): „<i>Iseenesest pole õige vastustaja väide, et selline õiguslik olukord võimaldab juhatuse liikmeid vahetades vastutust vältida. Maksuvõlga tekitades oma kohustusi tahtlikult või raskest hooletusest rikkunud juhatuse liikmetele vastutusotsuse tegemist ei takista kuidagi nende juhatuse liikme volituste hilisem lõppemine. <u>Siiski ei välista kolleegium, et teatav asümmeetria MKS § 8 lõikes 1 sätestatud kohustuste ja MKS § 40 lõikes 1 sätestatud vastutuse eelduste vahel võib raskendada äriühingu maksuvõla sissenõudmist olukordades, kus pärast maksuvõla tekkimist äriühingut juhtima asunud isik ei kasuta äriühingu vara maksuvõla</u></i>“

	Mööname, et kehtivas õiguses on teatud juhtudel antud MTA-le kui võlausaldajale eelisseisund, näiteks äriregistri seaduse § 60 lg 4 alusel juriidilise isiku registrist kustutamiseks on vaja MTA nõusolekut. Laiemas plaanis on aga MTA-le kui võlausaldajale eelisseisundi andmine taunitav, sest on küsitav, kas ja miks peaks MTA ehk tema kaudu riigi positsioon olema eelistatud võrreldes teiste isikute seisundiga (vt ka revisjoni lk 819). Eeltoodud põhjendustele tuginedes jätab Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastamata eelnõu § 1 punkti 17 kohase maksukorralduse seaduse (MKS) § 40 lõike 1² . Palume viidatud muudatus eelnõust välja jätta.“	<u>tasumiseks. Kas kehtivad vastutuse piirid on optimaalsed, on pädev otsustama seadusandja. Õigusliku olukorra hindamisel ei saa ka jätta tähelepanuta, et äriühingu raha äriühingust väljavõtmise korral võib olla võimalik juhatuse liikme vastu kasutada eraõiguslikke õiguskaitsevahendeid (vt äriseadustiku § 187 lõige 4), samuti võib ta vastutada karistusõiguslikult (nt karistusseadustiku § 201 alusel).</u>“ (3-20-1213, punkt 13). Riigikohus on seega möönnud, et kehtiv juhatuse liikme vastutuse regulatsioon MKS-s jätab isikliku vastutuse sfäärist välja uued juhatuse liikmed, kes äriühingu vara olemasoleva maksuvõla tasumiseks ei kasuta. Niisamuti ütles Riigikohus, et kas selline olukord on probleemne või mitte, on lõppastmes seadusandja otsustada. Rahandusministeeriumi hinnangul selline olukord selgelt on probleemne, mistõttu on eelnõus sellise ettepanekuga välja tuldud. Justiits- ja Digiministeerium osundab ühinguõiguse revisjoni töörühma seisukohale, samuti äriseadustiku §-dele 187 ja 315 kui näidetele sellest, et kehtiv regulatsioon on piisav. Rõhutame, et eelnõu ei käsitle juhatuse liikme vastutuse problemaatikat laiemalt, vaid seda kitsalt üksnes MKS-i kontekstis. Viidatud äriseadustiku sätted võimaldavad MTA-l küll teoorias esitada hagi ja nõuda kahju hüvitamist äriühingule oma kohustusi rikkunud juhatuse liikme poolt, kuid ka siin tõusetub sarnane põhjusliku seoses kriteeriumi rahuldamise küsimus, ennekõike kas kahju tekitamine viidatud sätete tähenduses hõlmab ka varasema juhatuse poolt tekitatud maksuvõla tahtlikku tasumata jätmist. Küll aga on siin täiendav nüanss, mis muudab sellised sätted MTA perspektiivist asjakohatuks. MTA on avalikku võimu rakendav haldusorgan, kellega seonduvad õigusvaidlused peaksid reeglina toimuma haldusmenetluse ja halduskohtumenetluse raames. Sellistes menetlustes on indiviididel haldusõigusele omased privileegid, ennekõike MTA seotus uurimispõhimõttega, mille kohaselt peab MTA muuhulgas koguma ka selliseid tõendeid, mis kummutavad MTA kahtlusi ja vabastaksid juhatuse liikme vastutusest. Äriseadustiku §-de 187 ja 315 puhul toimuks vaidlus võistlevas tsiviilkohtumenetluses, kus MTA ei pea koguma mingeid tõendeid selle kohta, mis viitaksid juhatuse liikme õiguspärasele käitumisele. Sellises vaidluses seisaks juhatuse liige vastamisi terve riikliku aparatuuriga, millel on olemas ressursid pidada vägagi pikaajalist ja kulukat kohtuvaidlust ja kus haldusõigusele omaste garantiide puudumise tõttu on juhatuse liikme tõenäosus vaidluses prevaleerida oluliselt väiksem. Tsiviilkohtumenetlus ei ole seega kuidagi see õige kanal, kuhu selliseid vaidlusi suunata. Rahandusministeerium ei saa olla nõus seisukohaga, mis redutseerib MTA vaid üheks potentsiaalseks võlausaldajaks teiste seas. Kuigi üldreeglina oleme nõus, et nõuete konkurentsis ei peaks ega ka tohiks avalik-õiguslikud rahalised nõuded alati prevaleerida eraõiguslike nõuete ees, siis tuleb siiski silmas pidada, et maksude tasumine ning nende kokku kogumine toimub avalikes huvides ning on ühiskonna toimimise vaatest eksistentsiaalse tähendusega. Seetõttu on mõisteta, et MTA-l on teatud eelised, mis lihtsustavad maksunõuete realiseerimist. Kõnealusel juhul loob muudatus tõesti uutele juhatuse liikmetele täiendava isikliku surve tasuda maksuvõlgasid, sest kui nad ei suuda oma juhtimisotsuseid piisava veenvusega põhistada, siis kannavad nad riski, et nende suhtes võidakse alustada vastutusmenetlus. Paradigmaatiliselt ei erine kõnealune surve aga sellest, millele on allutatud juhatuse liikmed juba praegu, kes peavad teadvustama riski, et kui nende juhtimisotsuste tulemusel tekib maksuvõlg, siis võidakse nende suhtes alustada vastutusmenetlus. Eelnõu pehmendab seda riski aga sellega, et uusi juhatuse liikmeid saab vastutusele võtta üksnes siis, kui maksuvõlg jääb tasumata tahtlikult, st teadlikult
--	--	--

			ning eesmärgipärasest soovist hoiduda maksude tasumisest kõrvale, kuigi vahendid tasumiseks olid olemas. Raskest hooletusest olemasoleva maksuvõla tasumisega viivitamine solidaarset vastutust kaasa ei too. Justiits- ja Digiministeerium toob välja veel ühe eelise, mis on MTA-l on, ehk äriregistri seaduse § 60 lõikes 4 nimetatud võimaluse takistada juriidilise isiku registrist kustutamist. See on tõsi, et teistel võlausaldajatel ei ole võimalik sellisel kujul juriidilise isiku kustutamist takistada ning MTA-l seega on pealtnäha unikaalne võimalus kaitsta oma rahalisi nõudeid. Küll aga märgime, et kustutamise takistamisega tahes tahtmata kaitstakse kõikide võlausaldajate huve, kellel on nõudeid kõnealuse kustutamist taotlenud äriühingu vastu. Seega ei saa Rahandusministeerium olla nõus implikatsiooniga, et äriregistri seaduse § 60 lõige 4 teenib kitsalt üksnes riigi huve, kuigi mõõname, et selle võimaluse mõte on siiski ennekõike kaitsta maksunõudeid. See on aga õigustatav võttes arvesse maksude rolli riigi toimimisele. Kokkuvõtlikult, Rahandusministeerium ei arvesta siinset Justiits- ja Digiministeeriumi märkust ning liigub kõnealuse muudatusega edasi. Eelnõu on kooskõlas senise vastutusotsuse regulatsiooni loogikaga ning on vähetõenäoline, et see võiks märkimisväärses ulatuses pärssida ettevõtlusjulgust, juhatuse liikmete vahetamist, või kaasa tuua muid ebasoodsaid mõjusid.
		„2. Eelnõu § 1 p 5 (MKS § 17 lg 1) muudatusega antakse maksukohustuslaste registri põhimääruse kehtestamise volitus Vabariigi Valitsuselt valdkonna eest vastutavale ministrile (rahandusministrile). Palume ühtlasi muuta kehtiva sätte sõnastust selliselt, et andmekogu mitte ei asutata põhimäärusega, vaid seadusega. Samuti soovitame õigusselguse huvides tuua andmekogu volitusnorm ühe sätte alla (MKS § 17 lg 3², 4 ja 5). Lisaks selgitame MKS § 17 lg 5 kohta, et põhimäärusega saab üksnes täpsustada töödeldavate andmete koosseisu. Teeme ettepaneku sõnastada MKS § 17 lg 1 järgmiselt: (1) Maksukohustuslaste registri (edaspidi register) põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega, milles sätestatakse: 1) vastutava ja volitatud töötleja ülesanded; 2) andmete registrisse kandmise ja andmete saamise täpsem kord; 3) andmete täpsem koosseis; 4) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed; 5) [muud olulised teemad, mis põhimääruse tasandil reguleerida volitatakse].“	ARVESTATUD OSALISELT Sõnastame MKS § 17 lõike 1 selliselt, et andmekogu asutatakse seadusega, mitte Vabariigi Valitsuse poolt põhimäärusega. Märgime, et MKS §-i 17 korrigeeritakse ka praegu menetlemisel oleva maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõuga.¹ Võtame teadmiseks Justiits- ja Digiministeeriumi selgituse, et MKS § 17 lõike 5 kohaselt saab põhimäärusega vaid täpsustada töödeldavate andmete andmekoosseisu. Märgime, et Rahandusministeerium on välja töötamas veel ka eraldiseisvat eelnõuga, millega adresseerida kõiki muid MKS-i andmekaitsealaseid küsitavusi.
		„3. Kehtiva MKS § 17 lg 3¹ kohaselt on registri volitatud töötlejateks ka kohus ja prokuratuur. Esmalt juhime tähelepanu, et isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 4 p 8 kohaselt on volitatud töötleja füüsiline või juriidiline isik, avaliku sektori asutus, amet või muu organ, kes töötleb isikuandmeid vastutava töötleja nimel. Sellest tulenevalt palume selgitada, kas kohus ja prokuratuur töötlevad andmekogus andmeid Maksu- ja Tolliameti nimel või neile endile seadusega pandud ülesannete täitmiseks. Juhul kui tegemist on teise variandiga, siis on nad registri vaates kaasvastutavad, mitte volitatud töötlejad. Vajadusel palume eelnõu vastava MKS muudatusega täiendada.“	SELGITAME MTA pakub erinevatele riigi- ja valitsusasutustele, sealhulgas kohtutele ja prokuratuurile, nõuete haldamise teenust ning on pidanud kohtulahendiga välja mõistetud rahalise kohustuse üle arvestust alates 1. jaanuar 2020. Arvestuse pidamine toimub MKR-i alamregistris NAP, ehk riiginõuete arvestusse kaasamise rakenduses. MKS § 17 lg 3¹ järgi on kohtud ja prokuratuur maksukohustuslaste registri volitatud töötlejateks põhjusel, et nad saaksid oma nõudeid MKR-s jälgida ning vajadusel nõuete kohta käivaid tehnilisi andmeid ka parandada, näiteks kui rahasumma on tasutud vale viitenumbriga.

¹ Kättesaadav: <https://eelnou.valitsus.ee/main#NKQ6IF30> (sisenetud: 06.01.2026).

			Kohtud ja prokuratuur seega täidavad siinkohal toetavat rolli, ehk aitavad MTA-l korrektselt prokuratuuri ja kohtute nõudeid hallata, kuid see ei muuda asjaolu, et vastavate nõuete haldus on kehtiva õiguse kohaselt MTA ülesanne. Niisamuti ei ole kohtutel ega prokuratuuril võimalik määratleda ega kuidagi mõjutada MKR-s olevate andmete töötlemise eesmäärke. Nende juurdepääsu ning andmete töötluse ulatus on piiratud täielikult MKR-i parameetrite ning tehniliste omadustega, mille üle prokuratuuril ega kohtutel pole mingit MTA-st sõltumatut kontrolli. Kuna MKR on täielikult MTA kontrolli all olev andmekogu, kus prokuratuur ja kohtud teostavad üksnes toetavat rolli nõuete haldamisel, siis on kohtud ja prokuratuur sätestatud MKS § 17 lõikes 3¹ MKR-i volitatud töötlejateks, mitte kaasvastutavateks töötlejateks.
		„4. Eelnõu § 1 p 6 (MKS § 25¹⁰ lg 2) kohaselt täiendatakse töövõtuahela ja töötamise kestuse andmekogusse esitatavate andmete loetelu isikutega, kelle andmeid andmekogus töödeldakse, samas aga ei ole seaduses toodud, milliseid isikuandmeid nende isikutega seoses töödeldakse. Palume seadust täiendada, milliseid isikuandmeid registris töödeldakse. Hetkel on töödeldavad isikuandmete kategooriad sätestatud üksnes põhimääruses, aga need tuleb sätestada seaduse tasandil. Seaduse tasemele tuleb põhimäärusest tuua ka andmete säilitamise tähtjad. Selgitame – igasugune isikuandmete töötlemine riivab põhiseaduse §-is 26 sätestatud õigust eraelu puutumatusele. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et niisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja.“	VÕTAME TEADMISEKS Täname märkuse eest, kuid märgime, et Rahandusministeerium on välja töötamas eraldiseisvat eelnõu, mille eesmärgiks on korrastada MKS-i andmekaitsealaseid norme tervikuna. Fikseerime käesolevad muudatusettepanekud kõnealusesse eelnõusse.
		„5. Eelnõu § 1 p 8 (MKS § 26 lg 2¹) – sättega soovitakse anda juurdepääs maksusaladust sisaldavale teabele ka sellistele riigiasutuste töötajatele, kes tegelevad info- ja sidesüsteemide klienditoe andmisega. Seletuskirjas selgitatakse: <i>Praktikas on aga tekkinud probleem, kus teiste riigiasutuste andmekogude eest vastutavad riigitöötajad täidavad lisaks arendus- ja hooldustegevusele ka muid funktsioone.</i> Palume selgitada, keda täpsemalt on mõeldud teiste riigiasutuste andmekogude eest vastutavate riigitöötajate all. Seletuskirjas öeldakse: <i>Termin „klienditugi“ tähendab siinses kontekstis info- ja sidesüsteemide kasutajate abistamist nende süsteemide kasutamisel (tehniline tugi), samuti andmesubjektide avaldustele vastamist, andmekaitsealaste intsidentide lahendamist ja muude funktsioonide teostamist, mis on vajalikud kõnealuse info- ja sidesüsteemi toimimiseks ning selle eesmärgi realiseerimiseks.</i> Märgime, et selliseid ülesandeid täitev isik tegutseb sisuliselt MTA volitatud töötlejana. Palume selgitada, millise õigusaktiga on nimetatud tegevused edasi volitatud.	SELGITAME Tsiteeritud seletuskirja lauses olevas fraasis „teiste riigiasutuste andmekogude eest vastutavate riigitöötajate“ on mõeldud neid riigitöötajaid, kes vastutavad oma pädevuse ulatuses info- ja sidesüsteemide arendamise ja hooldamise eest, kuid kes lisaks sellele osutavad ka kliendituge, st nende info- ja sidesüsteemide kasutajatega suhtlemist, juhendamist ning nõustamist, samuti nende taotlusel ka erinevate toimingute tegemist, mis muuhulgas võib hõlmata ka andmetöötlust (nt andmepäringud). Näiteks MTA puhul tähendab see ennekõike Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse töötajaid (RMIT), PPA puhul eelduslikult tähendab see Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskust (SMIT) jne. Teisisõnu, siin ei peeta silmas üksnes MTA enda töötajaid, vaid mis tahes riigiasutuste asjaomaseid töötajaid, kes nimetatud funktsioone täidavad. MKS § 26 lõige 2¹ on vajalik selleks, et eelkirjeldatud funktsiooni täitvatel riigitöötajatel oleks olemas vahetult seadusest tulenev juurdepääsõigus maksusaladust sisaldavale teabele, sest arendades ja hooldades oma vastava asutuse info- ja sidesüsteeme, võidakse kokku puutuda maksusaladusega, mis ei asu MTA infosüsteemides, vaid teise asutuse süsteemides, mille MTA on sinna edastatud ametkondliku koostöö käigus vastavalt MKS §-des 27–29 sätestatud alustel. Säte teenib seega maksusaladuse kaitse eesmärki ja lähtub senimaani kehtinud õiguslikust paradigmast, kus maksusaladuse mis tahes avaldamine mistahes osapoolele eeldab kas maksukohustuslase kirjalikku nõusolekut või seadusest tulenevat alust – seda sõltumata

	Lisaks tekitab segadust maksukohustuslaste registri põhimääruse § 72 lg 2, mille kohaselt on volitatud töötleja asutus või isik, kellel on seadusest tulenev alus andmetele juurdepääsuks ning kellega Maksu- ja Tolliamet on sõlminud lepingu andmete töötlemiseks. Palume selgitada, kas kõik asutused, kellel on juurdepääs andmetele ja kes on põhimääruse § 72 lg 2 tulenevalt andmekogu volitatud töötlejad, täidavad MTA nimel MTA-le seadusega pandud ülesandeid, vt ka märkust vastuskirja punktis 3.“	asjaolust, kas maksusaladusele saadakse juurdepääs MTA enda info- ja sidesüsteemides või teiste riigiasutuste info- ja sidesüsteemides, kuhu MTA maksusaladuse edastanud on. Rahandusministeerium ei ole nõus, et teistes riigiasutustes klienditoe osutamisega tegelevad riigitöötajad on MTA volitatud töötlejad. Selgitame, et MKS § 26 lõike 2¹ alusel MTA ei edasta, anna juurdepääsu ega muul viisil avalda vahetut juurdepääsu maksusaladust sisaldavale teabele. MTA jagab teistele riigiasutustele rutiinselt maksusaladust sisaldavat teavet, et need teised riigiasutused saaksid täita oma seadusest tulenevaid ülesandeid. Kuna need andmed eelduslikult talletatakse nende teiste riigiasutuste poolt nende endi info- ja sidesüsteemides, siis nende info- ja sidesüsteemide osas hooldus-, arendus- ja kliendituge osutavad riigitöötajad – kes ei pruugi olla nende asutuste endi töötajad – puutuvad tahes tahtmata kokku sinna edastatud maksusaladusega. MKS § 26 lõige 2¹ eksisteeribki selleks, et sellistel riigitöötajatel oleks olemas <i>expressis verbis</i> juurdepääs maksusaladusele ilma, et nende tööfunktsioonide täitmiseks oleks alati vaja võtta kirjalik nõusolek maksukohustuslaselt, kelle kohta maksusaladus käib. Kui maksusaladust sisaldavad andmed on jagatud teistele riigiasutustele, siis neid andmeid ei töödelda enam MTA nimel ega MTA otstarbeks ega isegi MTA kontrollitud andmekogudes. Teised riigiasutused kasutavad neid andmeid ise omaenda seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ja seega vastutavad ka ise nende andmete õiguspärase töötlemise eest. MKS § 29 sisaldab ulatuslikku loetelu sellest, kellele maksusaladust sisaldavat teavet jagatakse ja milleks seda maksusaladust edaspidi kasutatakse. Maksusaladust sisaldava teabe jagamise puhul piirdub MTA roll seega vaid veendumises, et vastavate andmete avaldamiseks näeb MKS ette selge õigusliku aluse (antud juhul MKS § 26 lõige 2¹). Kui maksusaladust sisaldav teave on jõudnud teise riigiasutuse kontrolli all olevasse andmekogusse, siis võivad küll rakenduda teatavad piirangud (nt MKS § 26 lõige 3), kuid muus osas ei ole MTA-l enam vahetut kontrolli selle üle, kuidas teine riigiasutus juba jagatud andmeid töötleb, sealhulgas ka klienditoe andmise kontekstis. Kõnealused kliendituge osutavad riigitöötajad võivad olla volitatud töötlejad, kuid need ei ole konkreetselt MTA poolt volitatud töötlejad, vaid selle riigiasutuste volitatud töötlejad, kelle info- ja sidesüsteemide kontekstis nad kliendituge pakuvad. Seonduvalt MKR põhimääruse § 72 lõikega 2 – Rahandusministeerium möönab, et kõik asutused, kellel on praegu juurdepääs andmetele, ei täida eksklusiivselt MTA nimel MTA-le seadusega pandud ülesandeid. On tõenäoline, et arvestatav osa andmetöötlustest on suunatud vastavaste asutuste endi seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ning eesmärkide saavutamiseks. Rahandusministeerium seega tunnistab, et andmekaitsealaste nõuete järgimise osas on nii MKS-i kui ka MKR põhimääruse tasandil erinevaid puudusi, kuid nende ammendav lahendamine käesoleva eelnõu menetlemise raames ei ole teostatav – praeguse eelnõu skoobi niivõrd kardinaalseks laiendamiseks ei ole ressursi. Rahandusministeerium siiski tänab Justiits- ja Digiministeeriumit probleemide kaardistamises. Märgime siiski, et oleme andmekaitsealaste küsitavuste lahendamiseks välja töötamas eraldiseisvat eelnõu.
--	---	--

		„6. Eelnõu § 1 p-dega 11 ja 12 (MKS § 27 lg 1) muudetakse andmete avalikustamist puudutavaid sätteid. Juhime tähelepanu, et juhul kui avalikustatakse ka isikuandmeid, siis tuleb seaduse tasandil ette näha ka nende andmete avalikustamise eesmärk.“	ARVESTATUD Lisasime eelnõusse muutmiskäsu (vt § 1 punkt 12), mis sätestab MKS § 27 lõike 1 sissejuhatavas lauseosasse andmete avalikustamise eesmärgi. Seletuskirja on täiendatud vastavalt.
		„7. Eelnõu § 1 p 14 ja 15 (MKS § 29 p 6¹ ja p 71) – MKS § 29 p 6¹ muudatusega antakse Rahandusministeeriumile edaspidi maksude laekumise prognoosimiseks ja maksude laekumist tagavate meetmete kavandamiseks maksusaladust sisaldavat teavet ka isikustatud kujul. Juhime tähelepanu, et andmete kasutamine õiguspoliitiliste ülesannete täitmiseks peab samuti olema ette nähtud seaduse tasandil piisavalt täpse regulatsiooniga, mis näeb ette, millistel eesmärkidel ja milliseid andmeid kasutada võib. Juhime tähelepanu, et isikuandmete kaitse seaduse § 6 lg 5 näeb ette tingimused poliitika kujundamise uuringute läbiviimiseks. Lõike viimane lause kohaselt ei pea IKS § 6 tingimuste täitmist järgima üksnes juhul, kui poliitika kujundamiseks tehtava uuringu eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus tulenevad õigusaktist. Selleks, et MKS § 29 lg 6¹ oleks õiguslik alus poliitika kujundamise uuringutes andmete töötluseks, tuleks sätet täiendada andmete töötluse eesmärgi ja ulatusega. Teeme sama märkuse ka eelnõu § 1 p 15 kohase MKS § 29 p 71 kohta. Juhul kui REM vajab andmeid analüüside tegemiseks, tuleb kas täita IKS § 6 tingimused või ka selles MKS punktis ette näha tehtavate uuringute eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus.“	MITTEARVESTATUD Kehtiv MKS § 29 punkt 6¹ ning loodav MKS § 29 punkt 71 (nüüd punkt 72) sisaldavad juba andmete töötluse eesmärgi, milleks ongi poliitikakujundamine, konkreetselt maksupoliitika kujundamine ning selleks vajalike uuringute tegemine (nt mõjuanalüüsid). Töödeldavate andmete ulatus on määratud vaikumisi, st ilma spetsiifiliste kategooriate nimetamiseta tuleb sätteid tõlgendada nii, et Rahandusministeeriumil ja Regionaal- ning Põllumajandusministeeriumil on õigus saada MTA-lt sisuliselt mis iganes isikuandmeid parajasti vaja on, et poliitikakujundamisega tegeleda. Kui selline lahendus ei vasta andmekaitsealastele nõuetele, siis on Rahandusministeerium valmis enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist sätestama eelnõus otsesõnu, et andmete ulatus küündib kõikide isikuandmeteni, mida MTA oma ülesannete täitmisega käigus on omale kogunud või loonud. Selgitame, et andmete ulatust ei ole võimalik üksikasjaliselt piiritleda, sest poliitikakujundamise käigus võib vajalikuks osutuda mis iganes andmed, mida MTA oma seaduslike ülesannete täitmisel kogunud või loonud on. MTA ülesannete diapaseen on seejuures väga lai ja ei piirdu kitsalt vaid maksude kokku kogumisega, ehk MTA valdab suurt hulka erinevaid andmeid, mida võib poliitikakujundamisel vaja minna – seda eriti juhul, kui on vastu võetud poliitiline otsus kehtestada uut liiki maks või uut liiki järelevalvemehhanismid, mis eeldavad kvalitatiivselt uute andmete töötlemist Rahandusministeeriumi ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt. Kuna selliseid poliitilisi otsuseid ei ole võimalik ette näha, siis eksisteerib tõsiseltvõetav risk olukorra tekkeks, kus poliitiliste otsuste elluviimine on takistatud põhjusel, et Rahandusministeeriumil ja Regionaal- ja Põlluministeeriumil ei ole õiguslikku alust, et töödelda õiguspoliitika kujundamiseks vajalikke andmeid. Märgime veel ka seda, et „isikustatud“ andmed ei tähenda tingimata ega isegi enamasti isikuandmeid, sest poliitikakujundamise vajadus enamasti piirdub juriidiliste isikute (äriühingute) kohta käivate andmetega. Poliitikakujundamine on seejuures laiem mõiste kui uuringute koostamine, mistõttu ei saa selle termini sisustamisel piirduda üksikasjalikult vaid IKS §-s 6 sätestatuga. Võttes arvesse, et valitsemisalaga seonduv on reguleeritud Vabariigi Valitsuse seaduses (edaspidi: VVS), siis võiks kaaluda poliitikakujundamise andmetöötlusega seonduv reguleerida täpsemalt ning ammendavalt VVS-s. Kui Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on tegemist põhimõttelise andmekaitsealase probleemiga, kus töötlemise ulatus on vaja ära piiritleda viisil, mis ei hõlmaks kõiki MTA valduses olevaid isikuandmeid, siis ei näe Rahandusministeerium muud alternatiivi kui seda, et IKS § 6 lõike 5 alusel hakkab AKI igakordsel vajadusel kontrollima andmete töötlemise vastavust andmekaitsealastele nõuetele. Sellisel juhul peab AKI olema valmis mastaapseks töökoormuse kasvuks, sest maksuõigus on üks dünaamilisemaid õiguspoliitika valdkondasid.

		„8. Eelnõu § 1 p 15 (MKS § 29 p 67) – sättega luuakse õiguslik alus maksusaladust sisaldava teabe avaldamiseks hankijale. Nii eelnõu kui ka seletuskirja kohaselt luuakse õigus avaldada keskmine töötasu. Eeldame siinkohal, et tegemist on isikustamata andmetega. Kui see eeldus vastab tõele, siis palume seletuskirja selle täpsustusega täiendada.“	SELGITAME Kuna tegemist on töötasu keskmisega, siis on tõesti tegemist isikustamata andmetega. Seletuskirja on vastava selgitusega täiendatud.
		„9. Eelnõu p 16 (MKS § 29¹) – lisatava sättega antakse MTA-le üldine volitus jagada töötamise registrisse kantud andmeid kõikide valitsusasutuste ja nende hallatavate riigiasutustega, samuti avalikõiguslike juriidiliste isikutega, kui see on vajalik nende seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Siinkohal juhime tähelepanu, et andmete jagamisel peab vastutav töötleja igakordselt hindama andmete jagamiseks õigusliku aluse olemasolu. Andmete taotleja peab täpselt välja tooma, millise ülesande jaoks ja milliseid andmeid tal vaja on, et oleks tagatud ka eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõte. See tähendab, et asustusele peab olema pandud seadusega väga konkreetne ülesanne ja asutus peab selgitama, milliseid konkreetseid andmeid tal selle ülesande täitmiseks on vaja. Üldise volituse andmine ei vabasta MTA-d kohustusest hinnata iga taotluse puhul andmetöötluse õigusliku aluse olemasolu.“	VÕTAME TEADMISEKS Rahandusministeerium tänab Justiits- ja Digiministeeriumit märkuse eest ning kinnitab, et MTA kergekäeliselt andmeid ei jaga ning MTA kontrollib andmete jagamist lubavate õiguslike aluste olemasolu.
		„10. Eelnõu § 1 p-ga 21 tunnistatakse kehtetuks MKS § 54 lg 4. Sellega kaotatakse ära kohustus lisaks elektroonilisele kättetoimetamisele toimetada maksuhalduri haldusakt kätte ka posti teel, 4 juhul kui isik seda soovib või kui dokumenti ei ole avatud e-maksuametis teatud aja jooksul või kui maksuhaldur ei ole saanud adressaadilt kättesaamise kinnitust. Märgime, et hea halduse tava eeldab, et haldusakti kättetoimetamise eesmärk on anda isikule tegelikult võimalus sellega tutvuda. Seda tuleb dokumentide kättetoimetamisel silmas pidada. Niisiis tuleb ka edaspidi välja selgitada, millisel viisil on inimesel võimalik talle saadetud haldusaktiga tutvuda. Näiteks, kui isik on esitanud paberdeklaratsiooni, siis tuleks välja selgitada, kas paberdeklaratsiooni esitaja soovib deklaratsiooni alusel tehtava otsuse kätte saada samuti paberil või on võimalik ka elektrooniline või e-posti teel kättetoimetamine. Arvestada tuleb ka kinnipeetavaid, kellel puudub haldusaktidele elektrooniline juurdepääs (vangistusseadus § 28 ja § 311). Seda peab maksuhaldur oma tegevuses sel juhul arvestama, sest kinnipeetaval pole võimalik riigiga suhtlemise vormi valida. Seega peab maksuhaldur veenduma, et adressaadil on olnud võimalus teda puudutava otsusega tutvuda. Ehk siis, kui kättetoimetamise viisi valik on maksuhalduril, on tal kohustus veenduda, kas adressaat on ikka teda puudutava (suure tõenäosusega kohustava) haldusakti kätte saanud. Jätkuvalt tuleb arvestada, et kõigil isikutel Eestis ei ole ligipääsu arvutimaailmale (pensionärid, juba välja toodud kinnipeetavad). Kui näiteks adressaat ise pöördub paberkandjal riigi poole, siis tuleb kindlasti kontrollida, kas ta soovib ka haldusakti paberkandjal või elektrooniliselt. See on eriti oluline, silmas pidades asjaolu, et kui isik tegelikult dokumenti kätte ei saa, kaasnevad seaduses sätestatud presumptsiooni kohaldamisega („loetakse kättetoimetatuks“) isiku jaoks olulised õiguslikud tagajärjed: haldusakt hakkab kehtima ja kulgema hakkab kaebetähtaeg (vrd RKHKo 04.12.2019, nr 3-19-207, p 10). Seletuskirjas toodud seletus, et kui adressaat e-maksuametit ei kasuta, siis toimetatakse dokument jätkuvalt kätte posti teel, aitab kaasa sellele, et ei esine riivet õiglasele menetlusele (PS § 15).	VÕTAME TEADMISEKS Rahandusministeerium tänab Justiits- ja Digiministeeriumit märkuse eest ning kinnitab, et MTA kontrollib ka edaspidi posti teel dokumentide kättetoimetamise vajadust.

		Justiitsministeerium toetab MKS § 54 lg 4 kehtetuks tunnistamist tingimusel, et MTA kontrollib ka edaspidi posti teel dokumentide kättetoimetamise vajadust.“	
		„11. Eelnõu § 1 p 22 (MKS § 81² lg 1) – muudetakse isiku nõusolekul andmete töötlemise sätteid. Muudetava sätte järgi on andmeid vaja töödelda selleks, et otsustada isiku teenistusse võtmine või kaasamine. Esmalt juhime tähelepanu, et antud juhul ei ole tegemist kehtiva nõusolekuga IKÜM-i mõttes. IKÜM art 4 p 11 kohaselt on andmesubjekti nõusolek vabatahtlik, konkreetne, teadlik ja ühemõtteline tahteavaldus, millega andmesubjekt kas avalduse vormis või selge nõusolekut väljendava tegevusega nõustub tema kohta käivate isikuandmete töötlemisega. Ka IKÜM art 7, mis sätestab nõusoleku andmise tingimused, toob välja, et nõusolek peab olema antud vabatahtlikult. IKÜM põhjenduspunkt 42 selgitab, et nõusolekut ei tohiks lugeda vabatahtlikult antuks, kui andmesubjektil pole tõelist või vaba valikuvõimalust või ta ei saa kahjulike tagajärgedeta nõusoleku andmisest keelduda või seda tagasi võtta. Põhjenduspunkt 43 selgitab lisaks, et selle tagamiseks, et nõusolek on antud vabatahtlikult, ei tohiks nõusolek anda isikuandmete töötlemiseks kehtivat õiguslikku alust konkreetsel juhul, kui andmesubjekt ja vastutav töötleja on selgelt ebavõrdses olukorras, eriti juhul kui vastutav töötleja on avaliku sektori asutus, ning seega on ebatõenäoline, et nõusolek anti selle konkreetse olukorra kõigi asjaolude puhul vabatahtlikult. Veel enam tekitab segadust seletuskirja lk 38 toodud selgitus: „<i>Arendusettevõtete töötajatel tuleb nõusolekupõhiselt taluda taustakontrolliga seotud sekkumist privaatsfääri, et minimeerida andmeturbe riske riigi ja maksukohustuslaste jaoks, kelle andmeid töödeldakse.</i>“ Kas siit võiks järeldada, et kogu tehtav taustakontroll toimub nõusoleku alusel? Kui isik taustakontrolli tegemisega seotud andmetöötluseks nõusolekut ei anna, siis võib kahjulikuks tagajärjeks olla teenistusse mittevõtmine või kaasamine. Eelnevat arvesse võttes oleme seisukohal, et antud juhul ei ole isiku nõusolek IKÜM-iga kooskõlas ning seetõttu ei saa isiku nõusolek olla sellise andmetöötluse (taustakontrolli) õiguslikuks aluseks. Seletuskirja lk 25 on selgitatud, et teostatav taustakontroll ei erine olemuslikult taustakontrollist, mis kehtiva õiguse alusel teostatakse isikutele enne MTA-sse teenistusse nimetamist asutuse juhi poolt (päringud riiklikesse registritesse ning muudele avalikele allikatele tuginemine). Palume selgitada ja ka seletuskirjas välja tuua viide sättele, millisel õiguslikul alusel toimub täna teenistusse võetavate isikute tasutakontroll. MKS § 81¹ lubab koguda andmeid üksnes jälitustoiminguga ja sideettevõtjalt. Seletuskirja lk 25 on lisaks selgitatud, et kontroll hõlmaks ka pakkuja alltöövõtjaid, kuid rahvusvaheliste sanktsioonide kontekstis on praktiline vajadus kontrollida ka laiemat tarneahelat (mis seadmeid teenuste osutamiseks kasutatakse, kellelt need on soetatud, kes on teenuse osutaja lepingupartnerid ja nende partnerid). Juhime siinkohal tähelepanu, et kontrollida saab üksnes isikuid, keda kaasatakse hooldamiseks ja arendamiseks, aga mitte nendega seotud isikuid. Seletuskirjas esitatud väide on eksitav. Lisaks on seletuskirja lk 26 öeldud, et andmete kogumine peab vastama isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud nõutele, sh eesmärgipärasuse ning minimaalsuse põhimõttele. Juhime veelkord tähelepanu, et andmete töötluse eesmärk, töödeldavad isikuandmed ning andmete säilitamise tähtajad peavad olema sätestatud seadusega.“	SELGITAME MKS § 81² lõike 1 kohaselt on tõesti vaja isiku kirjalikku nõusolekut selleks, et koguda tema kohta jälitustoiminguga ning päringuga sideettevõtjale, kui see on vajalik, et otsustada tema juurdepääs jälitusteabele või tema teenistusse võtmine. Eelnõu kohaselt oleks edaspidi hõlmatud kõnealuses sättes ka eraisikust arendaja kaasamise otsustamine MTA info- ja sidesüsteemide hooldamiseks ning arendamiseks. Rahandusministeerium ei saa olla nõus, et nõusoleku võtmine antud olukorras on fiktiivne põhjusel, et nõusoleku mitteandmisega võib kaasneda kahjulik tagajärg teenistuse mittevõtmise või kaasamata jätmise näol. Kui selline eeldus vastaks tõele, siis tekib küsimus, kuidas on üldse võimalik käsitleda mis iganes tahteavaldust (näiteks nõustumust palga suurusele või töötamistingimustele) pidada avaliku sektori tööandjale vabatahtlikult antuks, kui konkursist väljalangemise surve on piisvalt intensiivne, et välistada vaba tahe? Kui nõusoleku küsimist antud juhul pidada tõesti fiktiivseks, siis järeldub sellest, et mis tahes tööandjad – olgu need riigiasutused või eraettevõtjad – peaksid alternatiivse õigusliku aluse puudumisel otsustama kandidaadi tööle võtmise üle teadmata tema kohta sisuliselt midagi. Rahandusministeeriumi hinnangul on Justiits- ja Digiministeeriumi tõlgendus IKÜM art 4 punktist 11, artiklist 7 ning neid saatvatest põhjenduspunktidest liialt range Kui Justiits- ja Digiministeeriumi märkuse mõte on see, et nõusoleku kriteerium MKS § 81² lõikest 1 välja võtta ning kujundada säte ümber selliseks, et õigus teostada taustakontroll tuleneks MTA-le vahetult seadusest ilma, et see eeldaks nõusoleku küsimist, siis võib Rahandusministeerium sellist lahendust kaaluda. Küll aga on küsitav, kui palju oleks selline lahendus andmesubjektile soodsam. MTA teostab praegu taustakontrolli lähtudes MKS § 81² lõikest 2 ning tolliseaduse §-st 10. Lisaks lähtub MTA Riigikohtu Halduskolleegiumi lahendis 3-16-2498/30 olevatest suunistest. Seletuskirja on identse tekstiga täiendatud. Mis puudutab alltöövõtjate kontrollimist, siis mööname, et sätte sõnastus seda ei võimalda. Korrigeerime seletuskirja vastavalt. Võtame teadmiseks Justiits- ja Digiministeeriumi märkuse, et andmete töötluse eesmärk, töödeldavad isikuandmed ning andmete säilitamise tähtajad peavad olema sätestatud seadusega. Oleme fikseerinud ka varasemad Justiits- ja Digiministeeriumi märkused seoses vajadusega viia MKS kooskõlla isikuandmete reeglitega. Rahandusministeerium tegeleb sellega eraldiseisvas eelnõus.

3	Kaitseministeerium	Kaitseministeerium kooskõlastas eelnõu järgmiste märkustega: „Kaitseministeerium on tutvunud maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga ning kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel. Eelnõuga täiendatakse muu hulgas maksukorralduse seadust sättega 29¹, millega antakse maksuhaldurile õigus avaldada töötamise registris olevaid andmeid valitsusasutusele ja tema hallalatavale riigiasutusele ning avalik-õiguslikule juriidilisele isikule nende seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks. Eelnõu seletuskirjast ei selgu muudatuse vajadus. Muudatust on avatud läbi küsimuse, kas tegemist on maksusaladusega või mitte, samuti registri tegeliku laiapõhise ulatuse kaudu. Püütakse selgitada, et tegemist ei ole klassikalise maksusaladusega. Seejuures ei nähtu seletuskirjast, kus on kitsaskoht tekkinud ning missuguste valitsusasutuste, tema hallatavate riigiasutuste või avalik-õiguslike juriidiliste isikute põhiülesannete täitmiseks töötamise registri andmed on vajalikud. Arusaamatuks jääb, kelle vajadustest lähtuvalt muudatus tehakse. Kuivõrd maksukorralduse seaduse §-s 29 on juba 66 punkti, milles sätestatakse täpselt, kellel ja mis eesmärgil on õigus maksusaladust sisalduvat teavet saada, siis Kaitseministeeriumi hinnangul ei saa töötamise registri andmetele juurdepääsu vajadus eelduslikult olla nii lai ning palume § 29¹ eelnõust välja jätta. Lisaks märgime, et maksukohuslaste registri põhimääruse § 53 lõike 3 kohaselt kantakse Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalasse kuulvas valitsusasutuses või hallatavas riigiasutuses tööd tegeva isiku puhul töötamise registrisse tööd võimaldava isikuna ministeerium, kelle valitsemisalasse kuulub valitsusasutus või hallatav riigiasutus, kus tööd tegev isik töötab. Muudatusega tekib seaduses täpsustamata ringil asutustel ja avalikel-õiguslikel juriidiliste isikutel õigus oma ülesannete täitmise eesmärgil küsida töötamise registri andmeid ja maksuhaldurile antakse väga lai otsustusruum selle üle, kas andmete väljastamine on põhjendatud või mitte. See tekitab täiendava küsimuse, kuidas on tagatud kaitse ja kontroll julgeolekuasutuste koosseisuandmete avalikuks saamise eest. Erinevate andmeallikate kombineerimisel võivad välja joonistuda julgeolekuasutuse andmed, nt SAP.“	ARVESTATUD OSALISELT Viimaste aastate praktika on näidanud, et nii Rahandusministeeriumi kui ka Maksu- ja Tolliameti poole on üha enam asutusi pöördunud nende-poolse vajadusega saada töötamise registri andmeid oma ülesannete täitmiseks – ka praeguse eelnõu kooskõlastamise käigus on töötamise registri andmete saamiseks avaldanud soovi nii Kliimaministeerium kui ka Kultuuriministeerium. On tõenäoline, kui mitte kindel, et nõudlus töötamise registri andmetele üksnes suureneb. Siiani on vastavad vajadused rahuldatud üksikjuhtumi korras, st iga sooviavaldaja otstarbeks on muudetud MKS-i, ehk sätestatud vastav alus MKS §-i 29. Sellise lähenemise puuduseks on seaduse üha kasvav kasuistika ning MKS-i pidevast muutmisvajadusest tingitud töökoormus ja kulu riigile. Muudatuse eesmärgiks ongi vähendada maksusaladuse kaitse intensiivsust töötamise registri andmetele selleks, et neid oleks võimalik jagada abstraktse volituse alusel teistele riigi- ja valitsusasutustele, samuti avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele viisil, mis ei eeldaks igakordset seaduse muutmist. Seetõttu ei arvesta Rahandusministeerium ettepanekuga võtta kõnealune muudatus eelnõus välja. Siiski, Rahandusministeerium mõnab, et Kaitseministeeriumi ja ka Siseministeeriumi valdkonna eripära silmas pidades on mõistlik ette näha täiendavaid reservatsioone nimetatud ministeeriumite valitsemisala puudutavate töötamise andmete avaldamisele. Seetõttu on eelnõu vastavat paragrahvi täiendatud lõikega 2, mille kohaselt võib MTA avaldada Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisala puudutavaid töötamise andmeid üksnes nimetatud ministeeriumite nõusolekul. Lisaks näeb säte ette, et nõusoleku andmisest keeldutakse, kui töötamise andmete avaldamine ohustab julgeolekut, riigisaladuse kaitset või salastatud välisteabe kaitset. Lisatud säte on sisult analoogne riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu põhimääruse § 10 lõikega 6.
4	Kliimaministeerium	Kliimaministeerium kooskõlastas eelnõu järgmise märkusega: „Palun muuta maksukorralduse seaduse § 28 lõiget 3 ja sõnastada see järgmiselt: „(3) Riikliku maksu maksuhaldur võib avaldada valla- või linnavalitsusele kohaliku omavalitsuse üksuse ülesannete täitmiseks vajalikku teavet maksukohustuslase ja tema poolt deklareeritud või tasutud või kinnipeetud riikliku maksu ja tasu kohta.“ Keskkonnaameti poole on mitmeid kordi pöördunud kohaliku omavalitsuse üksuste ametnikud (seoses eelarve koostamise vajadusega), et saada infot nende territooriumil asuvate ettevõtete poolt makstavate keskkonnatasude kohta. Keskkonnatasude seaduse (KeTS) § 55¹ kohaselt kantakse osa laekunud keskkonnatasust kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse, mistõttu omavalitsusüksused	ARVESTATUD Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud vastavalt (vt eelnõu § 1 punkt 15).

		näevad oma eelarves laekumisi, kuid neil puudub tihti informatsioon, missugustelt ettevõtetelt ja kui palju neile tasu makstakse. Lisaks jõustus 1. juulil 2023. a KeTSi redaktsioon, mille § 55³ lõige 4 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus avaldab veebilehel teabe elukohaga seotud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu kohta. Ka selle kohustuse täitmiseks vajab kohaliku omavalitsuse üksus infot deklareeritud tasude kohta. Kuna nii Keskkonnaamet kui Maksu- ja Tolliamet on keskkonnatasude osas maksuhaldurid, siis kohaliku omavalitsuse üksuste päringutele vastamiseks peaks olema lubatud andmeid edastada või avaldada. Kehtiva õiguse kohaselt on valla- ja linnavalitsustel õigus saada teavet maksukohustuslaste ning maksu kinnipidajate kohta. Ühtlasi võib maksuhaldur lähtuvalt maksukorralduse seaduse § 27 lõike 1 punktist 11 avaldada igäihele maksukohustuslase nõusoleku ja teadmiseta andmeid keskkonnatasude maksja keskkonnakasutuse kohta. Keskkonnatasudega seotud keskkonnakasutuse andmete puhul on seega tegemist avalike andmetega. Muudatuse kohaselt oleks edaspidi võimalik omavalitsusüksustele jagada teavet ka deklareeritud ja tasutud maksude ning tasude kohta, kui see on kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmiseks vajalik.“	
5	Kultuuriministeerium	Kultuuriministeerium kooskõlastas eelnõu järgmise märkusega: „Esitasite Kultuuriministeeriumile kooskõlastamiseks maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Tutvusime eelnõuga ning esitame eelnõu punkti 16 osas ettepaneku lisada maksukorralduse seaduse (MKS) § 29¹ sätte kohaldamisalasse õiguse töötamise registri andmeid avaldada ka eraõiguslikele juriidilistele isikutele neile seaduse või halduslepinguga antud haldusülesande täitmiseks. Alternatiivselt, kui selliselt MKS § 29¹ kohaldamisala laiendada ei ole võimalik, palume täiendada MKS § 29 punkti 28 pärast tekstiosa „loovisiku saadud tulu“ tekstiosaga „ja töötamise andmete“. Ettepaneku eesmärgiks on tagada, et loomeliidud, kes eraldavad vabakutselistele isikutele loometoetusi loovisikute ja loomeliitude seaduse alusel, saaksid samuti töötamise registri andmeid toetuse menetlemisel kasutada. Kehtiva maksukorralduse seaduse § 29 punkti 28 järgi on loomeliitudel ja Kultuuriministeeriumil õigus küsida ning Eesti Maksu- ja Tolliametil (edaspidi EMTA) kohustus edastada andmeid loovisikute tulu kohta, mille suurust peavad loomeliidud ning Kultuuriministeerium loometoetuse määramisel LLS-i § 16 lõike 2 punkti 3 kohaselt kontrollima. Samas on loomeliitudel ja Kultuuriministeeriumil loometoetuse määramisel kohustus kontrollida ka seda, et loovisik ei oleks avalikus teenistuses ega töötaks töölepingu või muu sellesarnase iseloomuga võlaõigusliku lepingu alusel (LLS-i § 3 lg 1).	ARVESTATUD Võtsime arvesse Kultuuriministeeriumi ettepaneku, kuid viisime selle sisse MKS § 29 punkti 28 ning ei hakanud loodavat MKS § 29¹ laiendama. Selgitame, et Rahandusministeerium ei ole eelnõu menetluse praeguses staadiumis valmis võimaldama töötamise andmete lihtsustatud jagamist eraõiguslikele juriidilistele isikutele – sõltumata sellest, kas nad täidavad seadusest tulenevaid või halduslepinguga üleantud avalikke ülesandeid või mitte. Selline abstraktne laiendamine eeldaks süvitsi minevat analüüsi, milleks käesoleval juhul ressurssi ei ole. Kuna MKS § 29 juba sisaldab õiguslikku alust, mis mainib otsesõnu ka loomeliite (MKS § 29 punkt 28), siis on hetkel selle õigusliku aluse täiendamine lihtsaim ning riskivabam viis, et arvestada Kultuuriministeeriumi vajadustega.

		Nimetatud tingimuste kontrollimiseks vajavad loomeliidud ja Kultuuriministeerium ka loovisikute töötamise registri andmeid, kuid maksukorralduse seaduses on senini puudunud alus töötamise registri andmete väljastamiseks, kuivõrd § 29 punkt 28 reguleerib praegu ainult loovisikute tulu kontrollimist. Loovisiku töötamise registri andmete saamiseks on loomeliidud ja Kultuuriministeerium pidanud loovisikutelt küsima vastavad andmevahetust lubavad nõusolekud. Samas ei ole andmete töötlemiseks nõusoleku küsimine asjakohane ega seaduslik, kui andmeid on vaja töödelda avaliku ülesande ja/või seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks (isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt). Eelnõuga lisanduv MKS § 291 loob seadusliku aluse loovisiku töötamise andmete küsimiseks ja saamiseks küll Kultuuriministeeriumile, kuid loomeliitudele pakutud sõnastuses säte ei laiene ning nende jaoks puudub jätkuvalt alus loovisiku töötamise andmete küsimiseks ja saamiseks. Eeltoodust tulenevalt palume laiendada MKS § 291 sätte kohaldamisala selliselt, et see annaks õiguse töötamise registri andmeid avaldada ka eraõiguslikele juriidilistele isikutele neile seaduse või halduslepinguga antud haldusülesande täitmiseks või alternatiivselt lisada eelnõusse täiendav punkt maksukorralduse seaduse § 29 punkti 28 muutmise kohta eeltoodud sõnastuses. Kultuuriministeerium pakub vajaduse korral kaasabi seletuskirja koostamisel. Kultuuriministeerium on eelnimetatud kitsaskohale tähelepanu juhtinud ka oma 12.09.2023 vastuses maamaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõule (lisatud).“	
6	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium kooskõlastas eelnõu järgmise märkusega: „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) kooskõlastab eelnõu, kuid pöörame siinkohal Teie tähelepanu kahele asjaolule, mis puudutab maksukorralduse seaduse täiendamist §-ga 29¹, mis annab Maksu- ja Tolliametile laiemat volitust jagada töötamise registris olevaid andmeid valitsusasutuste, riigiasutuste ning avalik-õiguslike juriidiliste isikutega, kui see on vajalik nende seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks (eelnõukohane ettepanek § 1 punkt 16). MKM-i jaoks on oluline, et Riigi Infosüsteemi Ametil kui Eesti teabevärava eesti.ee haldajal on õigusliku aluse olemasolu korral saada andmeid töötamise registrist, sh ettevõtja digivärava projekti raames loodavate teenuste ning võrgu- ja infosüsteemide arendamiseks ja haldamiseks. Teisalt märgime, et kõnesolevate andmete avaldamise puhul peavad lahendused (sh tehnilised) olema kooskõlas õigusliku (sh andmekaitsealase) raamistikuga, tagades andmete eesmärgipärase töötlemise.“	TEADMISEKS VÕETUD Riigi Infosüsteemi Amet on valitsusasutus vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse § 59 lõike 3 punkti 3 ja § 70 lõike 1 alusel ning oleks seega hõlmatud loodava maksukorralduse seaduse §-ga 29¹. Kinnitame seega, et Riigi Infosüsteemi Ametil oleks vastava sätte jõustumise korral õigus saada töötamise registrist andmeid oma seaduslike ülesannete täitmiseks. Mis iganes andmevahetust ettenägev lahendus tuleb Maksu- ja Tolliametiga kokku leppida, sealhulgas andmevahetuse tehnilised parameetrid. Kuna töötamise registri andmed on maksukorralduse seaduse järgi käsitletavad maksusaladusena, siis on ka Maksu- ja Tolliametil kohustus tagada töötamise registri andmete kaitse, rääkimata nende andmete töötlemise vastavusest laiematele andmekaitsealastele nõuetele. Töötamise registri andmete avaldamine ei ole iseenesest midagi uut, sest ka kehtiva õiguse järgi avaldab Maksu- ja Tolliamet töötamise registri andmeid teatud valitsus- ja riigiasutustele vastavalt maksukorralduse seaduse §-le 29. Muudatuse peاساسjalik mõte seisnebki selles, et edaspidi ei oleks tarvilik muuta iga kord seadust, kui mõnel asutusel või osapoolel on vaja töötamise registri andmeid oma ülesannete täitmiseks.
7	Siseministeerium	Siseministeerium kooskõlastas eelnõu järgmiste märkustega: „Eelnõu punktiga 5 asendatakse maksukorralduse seaduse § 17 lõikes 1 sõnad „Vabariigi Valitsus“ sõnadega „valdkonna eest vastutav minister“. Muudatuse tulemusel jääb arusaam nagu maksukohustuslaste registri asutaks ja selle põhimääruse kehtestaks valdkonna eest vastutav minister. Leiame, et see on eksitav, sest maksukohustuslaste registri on juba Vabariigi Valitsus asutanud.	ARVESTATUD OSALISELT Kehtiva õiguse kohaselt on maksukohustuslaste register (edaspidi: MKR) asutatud ja selle põhimäärus kehtestatud Vabariigi Valitsuse 07.03.2019 määrusega nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“. Andmekogu asutamise õiguse delegeerimine sellisel viisil Vabariigi Valitsusele on kooskõlas avaliku teabe seaduse § 43³ lõikega 1, mille kohaselt „[a]ndmekogu asutatakse seadusega või selle alusel antud õigusaktiga.“

		Teeme ettepaneku sõnastada § 17 lõige 1 järgmiselt: „Maksukohustuslaste registri (edaspidi register) asutab Vabariigi Valitsus ja selle põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“.	Kuna MKR on asutatud Vabariigi Valitsuse määrusega, siis sellest järeldeb, et selle määruse kehtetuks tunnistamisel lakkaks MKR õiguslikult eksisteerimast – tõsi, faktiliselt andmekogu kui selline võib jätkuvalt olemas olla, aga õiguslikus mõttes ei eksisteeri see enne, kui seda ei ole taas Vabariigi Valitsus oma määrusega uuesti asutanud. Sellest järeldeb, et termin „asutamine“ on ennekõike juriidilise, mitte ajaloolis-faktilise sisuga termin. Et muuta MKR-i põhimäärus rahandusministri määruseks, on vaja senine MKR-i põhimäärus tunnistada kehtetuks. Sellest järeldeb, et juriidilises mõttes on nii või teisiti vaja MKR uuesti asutada. Siseministeeriumi märkusega arvestades tuleks aga MKR asutamiseks võtta vastu eelnõu jõustumise järgselt kaks määrust – Vabariigi Valitsus peaks esmalt oma määrusega asutama MKR-i kui andmekogu ning seejärel peaks rahandusminister kehtestama selle põhimääruse ministri määrusega. Selline lahendus on aga ebaotstarbekalt kompleksne ja räägib vastu muudatuse eesmärgile, milleks on just nimelt vabastada Vabariigi Valitsus ja Riigikantselei MKR-i põhimäärusega seonduvast õigusloomest. Siiski, Rahandusministeerium mõnab, et eelnõus olev sõnastus ei ole õnnestunud ning lisaks Siseministeeriumile, on sellele tähelepanu osundanud ka Justiits- ja Digiministeerium. Rahandusministeerium on otsustanud arvestada Justiits- ja Digiministeeriumi (vt eelpool) ettepanekuga asutada MKR edaspidi seaduse alusel. Eelnõus olevat muutmiskäsku on vastavalt korrigeeritud, niisamuti lähtutakse sellest arusaamast ka praegu menetluses oleva maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõus.²
		„Eelnõu punktiga 13 korrastatakse maksukorralduse seaduse § 29 punktis 1 kasutatavaid termineid. Selleks, et oleks tagatud veelgi parem kooskõla kriminaalmenetluse seadustikuga teeme ettepaneku asendada punktis 1 sõnad „uurijale ja prokurörile kuriteo tõkestamiseks ning avastamiseks, kurjategija tabamiseks, kriminaalmenetluses oleva asja uurimiseks, menetlemiseks“ sõnadega „uurimisasutusele ja prokuratuurile kuriteo avastamiseks, tõkestamiseks või menetlemiseks, kurjategija tabamiseks“. Seega välja jääks „kriminaalmenetluses oleva asja uurimiseks“, sest kriminaalmenetluse seadustik ei kasuta mõistet uurimine vaid kohtueelne menetlemine.“	ARVESTATUD Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud vastavalt.
		„Leiame ka, et terminid vajavad korrastamist ka maksukorralduse seaduse § 29 punktis 2, et oleks kooskõla väärteomenetluse seadustikuga. Väärteomenetluse seadustiku § 8 punkti 1 kohaselt on menetleja kohtuvälises menetluses kohtuväline menetleja ning § 10 lõike 1 kohaselt osaleb kohtuväline menetleja menetluses ametniku kaudu. Seega maksukorralduse seaduse § 29 punktis 2 kasutatav termin „väärtegu menetlema volitatud isiku“ ei ühti väärteomenetluse seadustikus tooduga. Teeme ettepaneku sõnastada § 29 punkt 2 järgmiselt: „kohtuvälisele menetlejale väärteomenetluse läbiviimiseks;“.	ARVESTATUD Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud vastavalt.
		„Eelnõu punktiga 16 täiendatakse maksukorralduse seadust sättega, mis annab maksuhaldurile õiguse avaldada töötamise registrisse kantud andmeid valitsusasutusele ja tema hallatavale riigiasutusele ning avalik-õiguslikule juriidilisele isikule nende seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks. Mõistame sätte vajalikkust, kuid leiame, et selline maksuhalduri laiem õigus võib seada	ARVESTATUD Eelnõuga loodavasse § 29¹ on nüüd lisatud uus lõige 2:

² Vt joonealune märkus nr 1.

		ohtu teabe Siseministeeriumi valitsemisala töötajate kohta. Näiteks on riigi personali- ja palgaarvestuse andmekogu põhimääruse § 10 lõikes 6 sätestatud, et Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalasse kuuluva valitsusasutuse või hallatava riigiasutuse struktuuri-, personali- ja palgaandmetele võimaldatakse juurdepääs üksnes vastavalt Kaitseministeeriumi või Siseministeeriumi nõusolekule, mille andmisest keeldutakse, kui andmete töötlemine ohustab riigi julgeolekut või riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitset. Seega palume seletuskirjas kajastada, kuidas on tagatud sätte lisamisel riigi julgeolekule olulise teabe kaitse. Samuti leiame, et maksukohustuslaste registri põhimääruses tuleb töötamise registri sätetes ette näha, et maksuhaldur võib Siseministeeriumit puudutavaid andmeid edastada üksnes Siseministeeriumi nõusolekul.“	„(2) Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalasse kuuluva valitsusasutuse või hallatava riigiasutuse andmetele võimaldatakse juurdepääs üksnes vastavalt Kaitseministeeriumi või Siseministeeriumi nõusolekule. Nõusoleku andmisest keeldutakse, kui andmete töötlemine ohustab riigi julgeolekut või riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitset.“ Sätte peajasjalikuks mõtteks on tagada, et Siseministeeriumi ja Kaitseministeeriumi valitsemisalasse kuuluva valitsusasutuse või hallatava riigiasutuse andmed oleksid adekvaatselt kaitstud. Maksukohustuslaste registri põhimäärust puudutava ettepaneku võtame teadmiseks ning kaalume seda järgmises maksukohustuslaste registri põhimääruse muudatuste-paketis.
8	Andmekaitse Inspeksioon	Andmekaitse Inspeksioon esitas eelnõule järgmise arvamuse: „Muudatustega laiendatakse MKS § 25 ¹⁰ lg-t 2. MKS § 25 ¹⁰ lg 4 järgi sätestatakse andmekogusse kogutavate andmete koosseis andmekogu põhimääruses. Maksukohustuslaste registri põhimääruse § 53 ¹ lg 7 loetlebki andmed, mida füüsilisest isikust töötaja kohta kogutakse. Juhime tähelepanu sellele, et kui tegemist on isikuandmetega, siis peaks seaduses toodud volitusnormis olema välja toodud vähemalt kogutavate andmete liigid. Põhiseaduse §-st 3 tulenevast olulisuse põhimõttest peaks riived põhiseaduse §-st 26 tuleneva eraelu puutumatus põhiõiguste osas olema ette nähtud seaduse tasemel. Volitusnorm peab vastama määratletuspõhimõttele ning avama privaatsuspõhiõiguse riive sisu. Oleme sellele ka varasemalt tähelepanu juhtinud (EIS toimik nr 21-0724).“	ARVESTATUD Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud vastavalt.
9	Eesti Advokatuur	Eesti Advokatuur esitas eelnõule arvamuse järgmiste ettepanekutega:	
		„1. MKS § 27 lõike 1 täiendamine punktiga 5 ¹ Eelnõu punktiga 12 täiendatakse MKS § 27 lõiget 1 punktiga 5 ¹ , mille kohaselt kuulub edaspidi avaldamisele juriidilisest isikust maksukohustuslasele tehtud maksuotsuse resolutsioon, kui selle vaidlustamine ei ole enam menetluslikult võimalik. Maksukohustuslane ei saa vältida maksuotsuse avaldamist selleläbi, et ta tasub maksuotsuse aluseks oleva rahalise kohustuse ära. Kui maksuotsus on kord tehtud, siis ainukene võimalus vältida selle resolutiivosa avaldamist on tuvastada vaide- või kohtumenetluse korras selle õigusvastasus ning saavutada selliselt selle jäädav kehtetuks tunnistamine või tühistamine. Antud muudatusega ei saa nõustuda. Juba täna on maksuvõla info avalik ning sellega maksekäitumine avalikkuse kaudu survestatud. Eelkõige on probleem ettepaneku puhul aga selles, et vastav õiguslik lahendus – isegi ära tasutud maksuotsuste avaldamine – loob sisuliselt karistusliku maksu määramise instituudi. Karistus antud juhul ei väljendu aga mitte maksumääras, vaid haldusakti resolutsiooni avalikustamises. Seeläbi tekib maksumenetluse ajal ettevõtjale täiendav surve vältida maksuotsust ja leppida menetluse ajal üksnes avalikustamise hirmu tõttu maksuhalduri tõlgendusliku hüpoteesiga ehk viia deklaratsiooni parandused sisse isegi siis, kui ta riigi tõlgendusega ei nõustu (kuid avalikustamise vältimiseks ei taha ka maksuhalduriga vaielda). Kokkuvõttes on eelnõu puhul jäetud tähelepanuta sellega maksuhaldurile antav täiendav	MITTEARVESTATUD Turg toimub efektiivsemalt siis, kui ettevõtetel on rohkem infot oma potentsiaalsete äripartnerite kohta – mida läbipaistvam ettevõtluskeskkond on, seda paremini on võimalik hinnata äritegevusega seonduvaid riske. Maksuvõla info avaldamine on üks näide, kuidas riik suurendab ettevõtluskeskkonna läbipaistvust, sest ettevõtete maksukäitumise ning maksumoraali pinnalt on võimalik teha järeldusi tema valmisoleku ja võimekuse kohta tasuda ka teisi kohustusi. Ometi on selge, et maksuvõla info täielikku pilti ettevõtte maksuhügieenist ei anna ning tegelikkuses on potentsiaali turgu siinkohal veelgi läbipaistvamaks teha, ehk antud juhul läbi maksuotsuste resolutsioonide avalikustamise. Maksuotsus on <i>ultima ratio</i> meede, mis tehakse juhul, kui MTA hinnangul ei ole enam perspektiivi maksukohustuse vabatahtlikuks täitmiseks. Kuna ettevõtted on huvitatud sellest, et ka nende tehingupartnerid täidaksid oma lepingulisi kohustusi samuti vabatahtlikult, mitte sundkorras läbi õiguskaitsemeetmete, siis on mõisteta, miks ettevõtlussektoril endal on maksuotsuste resolutsioonide avaldamise vastu huvi ning nõudlus. Rõhutamegi siinkohal, et initsiatiiv kõnealuseks muudatuseks ei tulnud mitte Rahandusministeeriumilt, vaid Eesti Kaubandus-Tööstuskojalt, mis on Eesti üks suurimaid ettevõtteid koondav organisatsioon.

	survemeetod ehk sisuliselt on tegemist karistusliku maksu määramise vormiga. Antud lahenduse proportsionaalsust ei ole analüüsitud. Lisaks on küsimus veel selles, et kui maksuhalduri arvates on mõne maksumaksja suhtes tehtud „liiga palju“ maksuotsuseid (mis on aga ära tasutud), siis avalikkusel puudub adekvaatne info, mille pinnalt hinnata vajadust võtta seisukoht vastava isiku maksumoraali osas. Üksnes maksuotsuse resolutsioonist ei ole võimalik saada ülevaadet isiku maksumoraaliga seonduvast. Samal ajal on aga maksuhalduril olemas nii asjakohane teave kui õigusliku võimalused vastava olukorraga tegelemiseks. Seda rolli ei saa maksuhaldur piiratud info kaudu ära delegeerida ja anda selliselt maksumoraali kujundamine üle täpsemalt informeerimata avalikkusele.“	Resolutsioonide avalikustamine kahtlemata paneb ettevõtted teatava surve alla valida hoolikamalt oma õigusvaidlusi MTA-ga, sest maksuotsusega päädiva vaidluse edaspidiseks hinnaks on selle vaidluse toimumise ja selle resolutsiooni avalikustamise fakt, ning mõistagi, turg võib sellest midagi arvata. Teisalt, Rahandusministeerium ei saa olla nõus kirjeldusega, et tegemist on karistusliku meetmega – printsiibis ei erine maksuotsuste resolutsioonide avaldamine olemuslikult kohtumenetluse avalikkuse printsiibist, kus nii vaidluse kulg, selle sisu ja resultaat on reeglina kõik avalik. On selge, et avalikkuse printsiibi süsteemne rakendamine võib heidutada isikuid õigusvaidlusest, kui nad pigem eelistaksid diskreetsust õiguse otsimisele, kuid seda kompenseerib avalikkuse parem informeeritus ning sellest tingitud ettevõtlussektori tõhususe kasv. Märgime, et kõnealuse meetme proportsionaalsust on analüüsitud VTK tasandil, kuid selguse huvides reprodutseerime selle ka käesoleva eelnõu seletuskirja. Mis puudutab avalikkuse võimekust teha adekvaatseid järeldusi maksuotsuste resolutsioonidest, siis siinkohal ei ole see Rahandusministeeriumi otsustada, kuidas turg kõnealust informatsiooni tõlgendada ning rakendama hakkab. Niisamuti ei kirjuta riik ette, kuidas avalikkus peaks suhtuma maksuvõla olemasolusse, erinevate vaideotsuste ning kohtulahendite sisusse jne. Eelnõu seletuskirjas on rõhutatud, et maksuotsuste saamine ettevõtluse käigus ei ole iseenesest midagi haruldast ning et pole midagi ebatavalist selles, kui ettevõtted vaidlevad MTA-ga siirast veendumusest, et MTA tõlgendab või rakendab kehtivat õigust valesti või eksib faktides.
	„2. MKS §-i 40 täiendamine lõikega 1² Eelnõu punktiga 17 lisatakse MKS §-i 40 uus lõige 1², mille kohaselt oleks teatud tingimustel võimalik panna maksukohustuslase maksuvõla tasumise eest solidaarselt vastutama ka selline juhatuse liige, kes seda maksuvõlga omaenda süülise tegevusega põhjustanud ei ole, kuid kes tahtlikult jätab kohustuse täitmata. Peaasjalikult peaks solidaarne vastutus tekkima olukorras, kus esindataval on piisavalt vara, et maksuvõlg tasuda, kuid uus juhatuse liige põhjendamatult hoidub sellest kõrvale või suisa keeldub sellest, või näiteks kui ta pahauskselt viib varad ettevõttest välja maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil. Ettepanekuga ei saa nõustuda. Juba täna on MKS § 89 lg 1 kaudu tagatud see, et kui maksukohustuslane (sh uus juhatuse liige) enne maksusumma määramise aegumist (§ 98) avastab, et äriühingu nimel esitatud deklaratsioonis esinevad vead, siis on maksukohustuslane kohustatud sellises olukorras deklaratsiooni parandama ning varasemal tasumata maksukohustuse ära tasuma. Seletuskirja puhul jääb ka ebaselgeks, et kui maksukohustuslasel on tekkinud maksuvõlg ja tal on varad selle tasumiseks, siis miks maksuhaldur ei saa teha täitetoiminguid ja peaks justkui ära ootama juhatuse liikme poolsed sammud. Kokkuvõttes ei ole selge, mis on eelnõu regulatsiooniga saavutatav täiendav õiguslik võimalus.“	MITTEARVESTATUD Muudatuse mõtteks on motiveerida juhatuse liikmeid tasuma ka selliseid maksuvõlgasid, mida nad ise oma süülise käitumisega ei põhjustanud. Praegu on kehtivas õiguses aga olukord, kus juhatuse liikme vahetumisel ei ole uuel juhatuse liikmel mingit survet ega motivatsiooni tasuda ettevõtte olemasolevat maksuvõlga, sest kuna ta seda ise ei põhjustanud, siis ei kanna ta selle tasumata jätmise eest ka mingit isiklikku riski. See aga tähendab, et uute juhatuse liikmete maksuhügieen olemasolevate maksuvõlgade suhtes võib olla kasinam ning nende riskikäitumine suurem. Tavaolukorras on juhatuse liige heidutatud maksude tasumise kergekäelisest kõrvalehoidumisest isikliku vastutuse riski tõttu, kuid uutel juhatuse liikmetel sellist heidutust praegu ei ole. Eelnõu likvideerib selle vastutuse lünga ning motiveerib juhatuse liikmeid tagama ettevõtte kõikide maksuvõlgade tasumise, mitte üksnes selliste, mis kaasnesid eelneva juhatuse juhtimisotsuste tõttu. Üldine vastutusotsuse tegemise loogika säilib, st solidaarset vastutust kohaldatakse juhul, kui ettevõtte enda varade arvelt maksuvõlga tasuda ei saa. Kui aga uus juhatuse liige suunab olemasolevaid rahalisi ressursse mujale ning sellisel suunamisel ei ole mingit eluliselt usutavat majanduslikku sisu, siis võib tõesti tekkida kahtlus, et tegemist võib olla tahtliku maksudest kõrvale hoidumisega. Sellisel juhul on MTA-l õigus alustada vastutusmenetlus ja koguda tõendeid, ning kui tõendid peaksid tekkinud kahtlust kinnitama, siis tehaksegi solidaarset vastutust loov vastutusotsus. Kui juhatuse liige ei ole sellega nõus, on tal õigus see vaidlustada vaide- või kohtumenetluse korras.

			Kvalitatiivselt ei ole siin millegi uuega tegemist, sest ka praegu peavad juhatuse liikmed langetama otsuseid lähtudes riskist, et kui nende otsustega tekib maksuvõlg, siis võivad nad selle eest kanda isiklikku vastutust. Erinevalt siiski kehtivast õigusest, tekib uuel juhatuse liikmel solidaarne vastutus olemasolevale maksuvõlale üksnes juhul, kui see juhatuse liige jätab selle tahtlikult tasumata. Raskest hooletusest tingitud tasumisega viivitamine solidaarset vastutust kaasa ei too. MKS § 89 lõike 1 puhul tuleb silmas pidada, et see reguleerib üksnes deklaratsioonide parandamist. See ei hõlma olukorda, kus maksud on korrektselt deklareeritud, ent need jäetakse lihtsalt tasumata. Vastutusotsus tehaksegi juhul, kui selline tasumata jätmine on tingitud juhatuse süülisest seadusrikkumisest ning ettevõtte enda varade arvelt maksuvõlga tasumiseks ei piisa. Vaadake siinkohal Rahandusministeeriumi vastust ka Eesti Kaubandus-Tööstuskoja märkusele MKS § 40 täiendamise teemal.
		„3. MKS §- i 96 täiendamine lõikega 5¹ Eelnõu punktiga 23 lisatakse MKS §-i 96 uus lõige 5¹, mille kohaselt ei ole MTA enam seotud piiranguga, mis keelab teha vastutusotsust enne, kui MTA pole eelnevalt üritanud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda sissenõudmismenetluses. Kehtiva MKS § 96 lõike 5 kohaselt võib vastutusotsuse teha vaid siis, „/.../ kui maksumaksja või maksu kinnipidaja suhtes on alustatud sissenõudmist /.../ ning selle tulemusel ei ole õnnestunud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda või kui maksumaksjale või maksu kinnipidajale on välja kuulutatud pankrot.“ Kolme kuu piirang eksisteerib ennekõike selleks, et realiseerida säästlikkuse printsiip, ehk anda maksumaksjale või maksu kinnipidajale võimalus vabatahtlikult tasuda oma võlg enne vastutusotsuse tegemist. Kõnealune säte on sõnastatud imperatiivselt, ehk seda nõuet tuleb järgida ka siis, kui objektiivsetel põhjustel on juba ette näha, et sundtäitmine kolme kuu jooksul on võimatu – näiteks põhjusel, et maksukohustuslasel ei ole piisavalt vara, et võlga tasuda. Olukorras, kus kolme kuu kriteerium ei täida ilmselgelt enam oma eesmärgi ning asub põhjendamatult takistama menetluse kulgemist kiirel ja efektiivsel viisil, peaks olema sellest võimalik kõrvale kalduda ja teha vastutusotsus ära ootamata kolme kuu möödumist. Täiendusettepanekuga nõustuda ei saa. Alates 2002. kehtivas maksukorralduse seaduses on tehtud väärtusotsustus, et juhatuse liikme vastutust ei rakendatakse tormakalt ja kergekäeliselt. Juhatuse liikme vastutuse instituut on subsidiaarne ja aktsessoorne. Täpsemalt, esindaja vastutab äriühingu maksuvõla eest vaid teatud tingimustel ning lisaks juhul, kui maksukohustuslane ise ei ole suuteline seda tasuma. Neid põhimõtteid on muuhulgas mõeldud hoidma ja kaitsma seaduses sisalduv kolme kuuline viivitus. Seletuskiri ei selgita aga seda, et kas ja mis asjaolud on võrreldes 2002. aastaga tänaseks muutunud, et esineks vajadus teha põhimõttelisi muudatusi sekundaarse olemusega juhatuse liikme instituudis.“	MITTEARVESTATUD Eelnõuga ei muudeta põhimõttelisel viisil kehtivat korda – kolme kuu nõuet ei kaotata. Küll aga sätestab eelnõu võimaluse sellest nõudest kõrvale kalduda, kui on selge, et kolme kuu jooksul ei ole võimalik võlga realiseerida. Nii kaua, kuni ettevõttel on vara, peab MTA jätkuvalt kinni pidama seaduses sätestatud kolme kuu piirist. Rahandusministeerium on nõus, et solidaarset vastutust ei tohiks kergekäeliselt rakendada, kuid teisalt ei tohiks solidaarse vastutuse rakendamist takistada ka liigformaalsed piirangud, mis ühel või teisel põhjusel oma eesmärgi ei täida – kolme kuu nõude mõte on anda juhatuse liikmele täiendav võimalus realiseerida võlg maksukohustuslase vara arvelt, mitte anda talle aega ennast maksimaalselt ette valmistada potentsiaalseks vastutusmenetluseks. Kui on näha, et võla tasumine on objektiivselt võimatu, siis muutub kolme kuu tärmn ebaproportsionaalseks takistuseks, mis võib isegi ohustada maksude sissenõudmist. Sellel põhjusel on praegune kolme kuu nõue liialt dogmaatiline, mistõttu näebki eelnõu ette võimaluse sellest teatud tingimustel kõrvale kalduda. MTA peab tõendama, et võla realiseerimine kolme kuu jooksul on perspektiivitu. Juhatuse liikmel on õigus vastutusotsus vaidlustada nii vaide- kui ka kohtumenetluses.
10	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda esitas eelnõule arvamuse järgmiste ettepanekutega:	
		„Toetame eelnõu sätteid, mis vähendavad ettevõtjate halduskoormust ning bürokraatiat ja millega kaovad põhjendamatud maksukohustuslaste kohtlemise erisused. Näiteks eelnõu § 1 punktis 15	TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS

		toodud muudatus, millega on plaanis kaotada piirang, mis keelab maksuhalduril avaldada äriühingu ja füüsilisest isikust ettevõtja makstava keskmise töötasu suurust hankijale ehitustööde hangetel.“	
		„Kaubanduskoda toetab eelnõu § 1 punktis 23 toodud muudatust, millega edaspidi muutuvad maksusumma tasumiseks kohustava vastutusotsuse tegemise alused nii, et üheks vastutusotsuse tegemise aluseks oleks ka raugemine.“	TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS
		„Lisaks on meil hea meel, et Kaubanduskoja varasemaid ettepanekuid on kuulda võetud ning eelnõuga on kavas muudatus, millega edaspidi avalikustatakse juriidiliste isikute suhtes tehtud maksuotsuste resolutiivosa (eelnõu § 1 p 12). Näeme, et maksuotsuste avalikustamine parandab maksukeskkonna läbipaistvust ning annab ettevõtjatele ja teistele huvilistele parema võimaluse saada teavet koostööpartnerite kohta. Seejuures on maksuotsused oma sisult ettekirjutused ning nende avaldamine ei ole Eesti õiguskeskkonnas uus. Näiteks avaldavad ettekirjutusi juba täna mitmed riigiasutused nagu Konkurentsiamet ja Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet. Lisaks võimaldab juba kehtiv seadus (MKS § 55) maksuotsuse resolutsiooni teataval juhul avaldada Ametlikes Teadaannetes. Seega ei loo eelnõu täiesti uut võimalust, vaid laiendab olemasolevat. Lisaks juhime tähelepanu asjaolule, et kehtiva maksukorralduse seaduse alusel on võimalik teatud juhul avaldada teatud osa maksuotsusest.“	TÄNAME NING VÕTAME TEADMISEKS
		„Maksukorralduse seaduse paragrahvi 40 täiendamine lõikega 1² Eelnõuga (§ 1 p 17) on kavas täiendada maksukorralduse seaduse paragrahvi 40 lõikega 1 ² järgmises sõnastuses: „ <i>(1²) Kui seaduslik esindaja, tegevjuht, vara valitseja või käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud tegelikku võimu omav füüsiline isik ei ole tekkinud maksuvõlga põhjustanud käesoleva seaduse §-s 8 nimetatud kohustuste rikkumisega ise, vastutab ta siiski selle maksuvõla eest solidaarselt maksukohustuslasega, kui ta hoidub tahtlikult kõrvale tekkinud maksuvõla tasumisest maksukohustuslase vara arvelt.</i> “ Meie hinnangul on sätte vastutajate ring ebamõistlikult laia sõnastusega, sest vastutust isikliku vara arvelt ettevõtte maksuvõlgnevus tasuda saab laiendada kõigile ettevõtte omanikele, tegevjuhtidele ja juhatuse liikmetele. Muudatuse järgi on maksuhalduril võimalik panna maksuvõlgnevuse eest süüliselt maksuvõla tekitanud juhatuse liikmele lisaks solidaarselt vastutama ka nt uus juhatuse liige või tegevjuht, kes nt alles ettevõtte majandusliku seisuga tutvub ega ole maksuvõlga tahtlikult jätnud tasumata. Seejuures on arusaamatu, miks üldse on vaja maksuhalduril oodata uue juhatuse liikme tegevust maksuvõlgnevuse osas, kui maksuhalduril on kehtiva seaduse 13. peatüki alusel võimalik kohe rakendada täitetoiminguid, kui maksuvõlg on tekkinud ja maksukohustuslasel on selle tasumiseks vara olemas. Kuigi plaanitava sätte sõnastus näeb vastutuse eeldusena ette „tahtliku“ hoidumise maksuvõla tasumisest, jääb ebaselgeks, kuidas seda tahtlust hinnatakse. Kui maksuhaldur subjektiivselt annab hinnangu tahtluse olemasolule, siis peab ettevõtja solidaarselt vastutama pandud isik suutma tõendada, et ta ei ole tahtlikult hoidunud maksude tasumisest. Maksuhaldurile nii suure subjektiivse otsustusõiguse andmine suurendab lisaks riski, et plaanitavat sätet kasutatakse ebaõigelt ära ning see võib kaasa tuua õigusvaidlusi. Leiame, et olukord, kus isik võib vastutada teise subjekti maksukohustuste eest ilma enda õigusvastase käitumiseta, kahjustab õigusselguse põhimõtet ja vähendab õiguskindlust, piirab ülemääraselt ettevõtlusvabadust ja omandipõhiõigust. Lisaks heidutab kavandatav muudatus	MITTEARVESTATUD Muudatus ei loo universaalset ega automaatset juhatuse liikme vastutust varasema maksuvõla eest. Et tekitada solidaarne vastutus varasema maksuvõlaga, peab juhatuse tahtlikult jätma varasemad maksuvõlad tasumata olukorras, kus nende tasumiseks oli vahendeid olemas. Tahtlus on konkreetse sisuga juriidiline termin, ehk see tähendab õigusvastase tagajärje soovimist (võlaõigusseaduse § 104 lg 4). Teisisõnu, solidaarse vastutuse tekkeks ei piisa pelgalt sellest, et maksud jäetakse tasumata, vaid seda peab saatma ka motivatsioon hoiduda maksude tasumisest kõrvale, ehk rikkuda seadust. Kui aga ärilist hoolsuskohustust järgiv ning heas usus käituv juhatuse viivitab maksuvõla tasumisega põhjusel, et ta otsustas näiteks tasuda teiste võlausaldajate kohustusi, või kui ettevõttel üleüldse vahendid maksuvõla tasumiseks puuduvad, siis solidaarset vastutust ei teki. Tahtlust peab tõendama MTA ning selle tõendamine toimub samamoodi, nagu praegu tõendatakse sellise juhatuse liikme tahtlust, kes ise seaduse rikkumisega põhjustas vahetult ettevõttele maksuvõla. MTA seejuures peab järgima uurimispõhimõtet ja koguma ka selliseid tõendeid, mis kummutab MTA kahtlusi. On selge, et mida paremini suudab juhatuse oma juhtimisotsuseid põhjendada ja tõenditega toetada, seda vähem jääb ruumi MTA-l kahelda langetatud juhtimisotsuste heausksuses. Eelduslikult on juhtimisotsuseid lihtsam põhjendada siis, kui need on kooskõlas ärilise hoolsuskohustusega ja on kantud ettevõtte parimatest huvidest. Raskem neid põhjendada aga juhul, kui neil puudub usutav majanduslik sisu, sest need on tegelikkuses suunatud maksude tasumisest kõrvale hoidumisele. Põhjus, miks ei saa alati rahuldada maksunõuet maksukohustuslase enda vara arvelt, seisneb asjaolus, et kuni maksuvõla sundtäitmiseni võib halvas usus käituv juhatuse kasutada erinevaid juriidilisi mehhanisme, et vara ettevõttest välja viia, või siis vähemasti raskendada muul viisil MTA-l oma nõuete realiseerimist. Praegused juhatuse liikmed on osalt selliste meetmete rakendamisest heidutatud, sest vastasel juhul riskivad nad solidaarse vastutustega vastutusotsuse näol. Kui aga juhatuse peaks vahetuma, siis uue juhatuse puhul sellist heidutust ei ole, sest kehtiv

	pädevaid isikuid juhtorganitesse kandideerimast. Kui ettevõtte juhtorganite liikmed peavad alati arvestama, et iga eksimus, mida nad pole põhjustanud, võib kaasa tuua isikliku vara arvelt vastutuse, siis väheneb inimeste soov töötada juhtivatel kohtadel. Lisaks raskendab muudatus ettevõtetel, kel on juba maksuvõlgnevus (ka ajatatud), võimalusi leida uusi pädevaid juhte, et ettevõtte tegevust edasi viia või investoreid, et ettevõtte majanduslikku seisu parandada. Kui arvestada majanduse kehva seisu, Venemaa agressioonisõda Ukrainas, USA ettearvamatut käitumist (nt tollimaksude muutused), siis võib igal hetkel mõnel ettevõttel tekkida maksuvõlg riigi ees. Seega peavad muudatuse valguses kõik ettevõtted igaks juhuks kõiki oma otsuseid põhjalikult dokumenteerima, et vajadusel tõendada iga juhtimisotsuse põhjendatust. Näiteks, kui uus juhatuse liige ei asu koheselt maksuvõlga tasuma, et tagada mõni teine võlgnevus (nt laen), sest muidu ettevõtte ei saa tegevust jätkata. Mistõttu näeme, et see muudatus toob kaasa ebamõistliku ettevõtte halduskoormuse tõusu, vähendab võimalusi kõrge kvalifikatsiooniga juhtide leidmiseks ning piirab ebamõistlikult ettevõtlusvabadust. Lisaks märgime, et eelnõu seletuskirjast ei selgu, kui suurt positiivset mõju riigieelarvele selline muudatus kaasa toob. Seejuures on seletuskirjas välja toodud, et „<i>MTA teeb aastas keskmiselt ca 40 vastutusotsust, kuid see puudutab nõ tavaolukordasid, kus vastutusotsus tehakse esindajale, kelle puhul on võimalik viidata põhjuslikule seosele tema süüalise tegevuse ja maksuvõla tekke vahel. Eelnõuga puudutav mõju, kus vastutusotsus tehakse esindajale, kes ise seda maksuvõlga ei põhjustanud – need juhud jäävad alla eelviidatud 40 vastutusotsuse arvu. Võimalik, et kirjeldatud solidaarse vastutuse juhtumeid ei pruugi isegi esineda iga aastaselt</i>“. Seega on juba hetkel vastutusotsuste arv marginaalne ning ka eelnõu seletuskirjas sedastatud, et muudatusega kavandata solidaarse vastutuse juhtumeid ei pruugi igal aastal esineda. Sellest võib ka eeldada, et muudatuse mõju riigieelarvele ei saa olema märkimisväärne. Mistõttu tekib küsimus, miks seda muudatust vaja on, kui ei ole suurt probleemi, mida lahendada ega olulist positiivset kasu riigi eelarvele. Samuti ei ole eelnõu seletuskirjas analüüsitud, kuidas mõjutab kavandatav muudatus laiemalt Eesti konkurentsivõimet. Sellega seoses võiks eelnõu seletuskirjas välja tuua lähiriikide Soome, Rootsi Läti ja Leedu praktika juhtide vastutuse praktika osas, sest lähiriigid on Eesti suurimad konkurendid. Näiteks Soomes ei vastuta juhatuse liige, kes ei ole maksuvõla tekkimises süüdi ega ole käitunud tahtlikult või raskelt hooletult, solidaarselt teise juhatuse liikme maksurikkumise eest. Kardame, et kui Eestis juhatuse liikmete, omanike ja tegevjuhtide vastutust ebamõistlikult laiendada, võib see piirata välismaiste ettevõtete tulemist Eestisse, sest taoliste investeerimisotsuste puhul sarnaste olukordade võrdluseid kindlasti tehakse ning kui Eesti saab selles halvema hinnangu (risk ettevõtjale on suurem), siis see kindlasti Eesti positsiooni ja atraktiivsust mõjutab ja kahjuks negatiivselt. Rõhutame, et juba täna on Eestil väga keeruline ennast potentsiaalsetele investoritele atraktiivseks teha ning selliste muudatustega muutub see veelgi keerulisemaks. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Teeme ettepaneku jätta eelnõust välja § 1 punkt 17, millega on kavas MKS § 40 täiendamine lõikega 1².“	õigus ei võimalda nende suhtes solidaarse vastutuse rakendamist. Seetõttu võib tekkida olukord, kus uued juhatuse liikmed on rohkem julgemad ära kasutama erinevaid maksudest kõrvalehoidumise skeeme, mis võimaldaksid olemasolevad maksuvõlad tasumata jätta. Rahandusministeerium möönab, et uus regulatsioon võib raskendada juhatuse väljavahetamist olukorras, kus ettevõttel on juba maksuvõlg olemas. Teisalt, raskendab eelduslikult ka juba praegune vastutusotsuse instituut teataval määral juhatuse liikmete leidmist, kuivõrd seda ametikohta saadab alaline solidaarse vastutuse risk olukorras, kus juhatuse juhtimisotsused võivad tekitada ettevõttele maksuvõla. Tegemist ei ole seega kvalitatiivselt uue mõjuga, sest see jääb selgelt senise juhatuse liikme vastutusotsuse instituudi paradigmaatilistesse raamidesse. Seega, kuigi juhatuse väljavahetamine võib teataval määral raskeneda, siis on see Rahandusministeeriumi hinnangul aktsepteeritav negatiivne mõju võrreldes praeguse olukorra jätkamisega, kus uus juhatuse ei kanna mingit solidaarse vastutuse riski varasema maksuvõla eest ja võib seega selle muretult jätta tasumata kartmata isiklikku vastutust selle eest. Juhime siinkohal ka tähelepanu sellele, et muudatuse kohaselt laieneb solidaarne vastutus varasemale maksuvõlale üksnes tahtluse korral. Raske hooletus, ehk käibes vajaliku hoole olulisel määral järgimata jätmine (võlaõigusseaduse § 104 lg 4), ei too kaasa laiendatud vastutust. See piirang leevendab riski ja säilitab uue juhatuse enesekindlust asuda maksuvõlaga ettevõtteid juhtima. Selgitame, et kõnealune muudatus ei ole ajendatud eesmärgist hoida ära mingisugused märkimisväärsed negatiivsed mõjud riigi tulude laekumisele, vaid selle eesmärgiks on täita seaduses olev lünk, mis suurendab uue juhatuse valmisolekut jätta olemasolevad maksuvõlad tasumata. Siinkohal ei ole oluline see, kas maksude tasumata jätmine seisneb suures või väikeses kahjus riigile – igasugune tahtlik maksude tasumata jätmine on taunitav ja on igati legitiimne kehtestada selle vastu meetmeid. Siiski, ei saa välistada, et kuivõrd kõnealune muudatusettepanek pärvis avalikku huvi ja et seda teemat kajastati ka mitmes meediaväljaandes, siis on tõenäoline, et teadlikkus kõnealuse lünga olemasolust on suurenenud. On võimalik, et see teadmine on jõudnud ka madala maksukuulekusega ettevõtjateni, kes on valmis seda lünka ekspluateerima. Eelnõu koostamisel ei tehtud võrdlevat analüüsi teiste riikide õiguskorraga, sest kõnealune muudatus lähtub Eestis 22 aastat kehtinud vastutusotsuse instituudist ega kaldu selle põhimõttelisest loogikast kõrvale. Kordame, et muudatusega ei looda universaalset ning automaatset juhatuse liikme vastutust, vaid üksnes luuakse teatud kindlatel juhtudel solidaarse vastutuse alus juhaks, kus uus juhatuse jätab tahtlikult varasemad maksuvõlad tasumata, kuigi ettevõttel selle tasumiseks vahendeid on.
	„Maksukorralduse seaduse paragrahvi 96 täiendamine lõikega 5 ¹	MITTEARVESTATUD Asjassepuutuv muudatus ei ole piisavalt suur, et seda võiks kirjeldada juhatuse liikme vastutuse reformimisena.

		Eelnõu (§ 1 p 23) näeb ette MKS paragrahvi 96 täiendamine lõikega 5¹: „<i>Kui võla sissenõudmine kolme kuu jooksul ei ole tõenäoliselt tulemuslik või kui maksumaksja või maksu kinnipidaja suhtes algatatud pankrotiavalduse menetlus lõpeb pankrotti välja kuulutamata raugemise tõttu, võib maksuhaldur teha vastutusotsuse, ära ootamata käesoleva paragrahvi lõike 5 teises lauses sätestatud eelduste täitumist või pankroti väljakuulutamist.</i>“. Seletuskirjas on selgitatud: „<i>Kehtiva MKS § 96 lõike 5 kohaselt võib vastutusotsuse teha vaid siis, ,/.../ kui maksumaksja või maksu kinnipidaja suhtes on alustatud sissenõudmist /.../ ning selle tulemusel ei ole õnnestunud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda või kui maksumaksjale või maksu kinnipidajale on välja kuulutatud pankrot.</i>“ Kolme kuu piirang eksisteerib ennekõike selleks, et realiseerida säästlikkuse printsiip, ehk anda maksumaksjale või maksu kinnipidajale võimalus vabatahtlikult tasuda oma võlg enne vastutusotsuse tegemist. Kõnealune säte on sõnastatud imperatiivselt, ehk seda nõuet tuleb järgida ka siis, kui objektiivsetel põhjustel on juba ette näha, et sundtäitmine kolme kuu jooksul on võimatu – näiteks põhjusel, et maksukohustuslasel ei ole piisavalt vara, et võlga tasuda. Olukorras, kus kolme kuu kriteerium ei täida ilmselgelt enam oma eesmärki ning asub põhjendamatult takistama menetluse kulgemist kiirel ja efektiivsel viisil, peaks olema sellest võimalik kõrvale kalduda ja teha vastutusotsus ära ootamata kolme kuu möödumist.“ (lk 26). Selle sätte eesmärk on anda maksukohustuslasele võimalus oma võlg vabatahtlikult tasuda, vältides liigset survet juhatuse liimetele või omanikele. Kuigi toetame muudatuse seda osa, mille kohaselt muudetakse kehtivat regulatsiooni nii, et vastutusotsuse võib teha ka siis, kui maksukohustuslast puudutav pankroti algatamise menetlus raageb, siis ei pea Kaubanduskoda põhjendatuks loobuda kehtivast lähenemisest, mille kohaselt vastutab juhatuse liige ettevõtte maksuvõla eest vaid teatud tingimustel ja kui on täidetud seadusest tulenevad eeldused. Kolme kuu nõue on osa sellest ning aitab vältida olukorda, kus vastutusotsust rakendatakse ennatlikult. Lisaks ei selgu eelnõu seletuskirjast, mis asjaolud on võrreldes senise olukorraga muutunud selliselt, et juhatuse liikme vastutus vajab ulatuslikku reformimist. Kaubanduskoda ei pea põhjendatuks sellise muudatuse tegemist ilma selge vajaduseta muuta juhatuse liikme vastutuse põhimõtteid. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 1 punktist 23 selliselt, et kolme kuu kriteeriumi ei pea rakendama ainult ettevõtte pankroti korral või pankroti menetluse algatamise raugemisel.“	Selgitame, et eelnõu ei eemalda kolme kuu nõuet, vaid loob üksnes aluse sellest teatud eelduste täitumisel kõrvale kalduda. Selleks eelduseks on maksukohustuslase ettenähtav maksejõuetus, ehk kui on selge, et maksukohustuslasel ei ole võimalik varade puudumise tõttu nõuet kolme kuu jooksul täita. Olukorras, kus nõude täitmine on perspektiivitu, muutub kolme kuu nõue tühjaks formaalsuseks, mis takistab maksude sissenõudmist. Tõendamiskoormus on siinkohal MTA-l, ehk MTA peab põhjendama, miks kolme kuu jooksul nõude täitmine on perspektiivitu. Muudatus on ajendatud asjaolust, et praktikas pole kolme kuu nõude dogmaatiline rakendamine ennast õigustanud. Seda tuleks järgida üksnes olukorras, kus selle perioodi jooksul on tõsiseltvõetav perspektiiv nõue realiseerida ilma, et oleks vaja juhatuse liikmele teha vastutusotsust. Kui seda perspektiivi ei ole, siis pole põhjendatud ka oodata ootamise enda pärast, mistõttu peaks sellistel juhtudel olema võimalik minna koheselt üle vastutusotsuse tegemisele.
		„Rõhutame, et muudatused, mis põhimõtteliselt muudavad väljakujunenud lähenemist vastutuse osas, või sekkuvad piiratud vastutuse kontseptsiooni või muudavad ettevõtluses seni kehtinud juhtimise ja vastutuse ning riskide kontseptsiooni, vajavad igal juhul ka ettevõtluse esindajatega kokkulepet ning oluliselt põhjalikumat põhjendatust ning mõjude hindamist. Neid ei tohi teha olukorras, kus nendega ei kaasne olulist ja kaalutud positiivset mõju ettevõtluskeskkonnale, mida jaatavad ka suuremad ettevõtlusorganisatsioonid.“	TÄNAME JA VÕTAME TEADMISEKS
11	Pankrotihaldurite Kohtutäiturite Koda	ja	Pankrotihaldurite ja Kohtutäiturite Koda edastas eelnõule arvamuse järgmise ettepanekuga: MITTEARVESTATUD Kuigi MKS § 113 lõike 3 sõnastusest võib jääda mulje, et MTA tunnistab ajatamise otsuse kehtetuks koheselt saneerimismenetluse või võlgade ümberkujundamise menetluse algatamisel,

		„Rahandusministeeriumis on ettevalmistamisel maksukorralduse seaduse (edaspidi MKS) ja teiste seaduste muutmise eelnõu, millega muuhulgas parandatakse Maksu- ja Tolliameti võimekust täita oma ülesandeid eesmärgipäraselt ja efektiivselt, vähendatakse MKS-i kohaldamisega kaasnevat ebavajalikku haldus- ja töökoormust. Teeme Teile ettepaneku täiendada eelnõu MKS § 113 lg 3 muutmisega nii, et maksuhaldur saaks tunnistada maksuvõla tasumise ajatamise otsuse kehtetuks vaid juhul, kui maksuvõlg arvatakse kas saneerimis- või võlgade ümberkujundamise kavasse. Olukorras, kus Maksu- ja Tolliameti nõuet saneerimiskavaga või ümberkujundamise kavaga ei hõlmata, ei peaks isiku ja Maksu- ja Tolliameti vahel kehtivat ajatamisotsust (automaatselt) kehtetuks tunnistatama. Praktikas kahjustab taoline Maksu- ja Tolliameti tegevus (automaatne ajatamisotsuse kehtetuks tunnistamine) oluliselt ettevõtja ja füüsilise isiku võimalusi kohustuste ümberkujundamiseks. Ehk ühelt poolt pakub riik võimalusi ajutistes makseraskustes oleva isiku päästmiseks ning teiselt võtab selle võimaluse üldse, kuna ajatamisotsuse kehtetuks tunnistamine põhjusel, et algatatud saneerimis- või võlgade ümberkujundamise menetlus, saabub isiku jaoks ka tagajärjena maksuvõla kuvamine avalikkusele. See aga toob kaasa omakorda negatiivse mõju ja tagajärje nt olukorras, kus ettevõtja on võitnud ja täitmas riigihankes lepingut, mille kestel muutub maksuvõlg ajatatud staatusest aktiivseks, siis ei ole ettevõtjal võimalik juba sõlmitud lepinguid kohaselt täita või uute tööde tarbeks uusi lepinguid tellijaga sõlmida (RHS § 95 lg 1 p 4, lg 4 ülamärkega 1 ja 6; § 103 lg 6 ülamärkega § 122 lg 7 ülamärkega 1), sest tellija annab ettevõtjale vähemalt kolm tööpäeva maksuvõla tasumiseks või ajatamiseks, mis aga ei ühti saneerimismenetluse või võlgade ümberkujundamise menetluse tähtaegade ega põhimõtetega. Saneerimismenetluse algatamise tagajärjed on sätestatud saneerimisseaduse (edaspidi SanS) §-s 11. SanS § 6 lg 1 kohaselt on kokkulepe, mille kohaselt võib võlausaldaja saneerimisavalduse esitamise, saneerimismenetluse algatamise, saneerimiskava kinnitamise, SanS §-s 11 nimetatud meetmete peatamise taotluse esitamise või selliste meetmete peatamise tõttu lepingu täitmisest keelduda, lepingu täitmist kiirendada, lepingu lõpetada või muul viisil ettevõtjat kahjustavalt lepingut muuta, on tühine. Sama põhimõtte kehtib ka füüsilise isiku maksejõuetusenetluses FIMS §-s 16. Kummaski seaduses ja õigusnormis ei ole ette nähtud sarnast tagajärge, nagu on sätestatud kehtivas MKS § 113 lg-s 3. Veelgi enam, nii SanS § 6 lg 1 kui FIMS § 16 lg 2 sätestavad otsesõnu, et taolised kokkulepped, mille kohaselt võib võlausaldaja saneerimise või võlgade ümberkujundamise menetluse tõttu lepingu lõpetada, tühised. Seega on MKS § 113 lg 3 põhimõtteliselt vastuolus SanS § 6 lg-s 1 ja FIMS § 16 lg-s 2 sätestatud mõttega.“	siis tegelikkuses MTA seda ei tee. Tegeliku rakenduspraktika kohaselt võtab MTA saneerimismenetluse või võlgade ümberkujundamise menetluse algatamisel ühendust võlgniku või saneerimisnõustajaga, et välja selgitada, kas maksunõue on kavas kaasata saneerimis- või võlgade ümberkujundamise kavasse. Kui jah, siis võib tõesti sellele järgneda ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamine. Kuna MKS § 113 lõike 3 rakenduspraktika juba vastab sellele, mida märkusega taotletakse, siis ei pea Rahandusministeerium vajalikuks seadust eraldiseisvalt muuta.
12	Vabaühenduste Liit	Vabaühenduste Liit edastas eelnõule järgmise arvamuse: „Vabaühenduste Liit on tutvunud nimetatud seaduse eelnõuga. Esmalt avaldame tunnustust, et ministeerium andis tagasisidestamise tähtajaks 15 tööpäeva. Eelnõus sisalduvatest muudatustest puudutab vabaühendusi enim dokumentide elektroonilise kättetoimetamisega seotud regulatsioon. Oleme varasemates aruteludes olnud kriitilised ettepanekute suhtes, mis oleksid loonud õigusliku fiktsiooni dokumentide kättesaamise kohta, kuna need oleksid tekitanud vabaühendustele ebamõistliku halduskoormuse.	TÄNAME JA VÕTAME TEADMISEKS

		Käesoleva eelnõu puhul toetame aga kavandatud muudatusi, kuivõrd uute sätete kohaselt jääb MTA-le kohustus veenduda, et ühendused või füüsilised isikud on dokumendid elektrooniliselt kätte saanud. Samuti on sätestatud, et põhjendatud juhtudel tuleb jätkuvalt kasutada dokumentide füüsilist kättetoimetamist. Selline lähenemine on tasakaalukam ning arvestab nii halduskoormuse kui ka õiguskindlusega.“	
--	--	--	--